

**STUDIA
I ANALIZY EUROPEJSKIE
nr 16/2018**

STUDIA I ANALIZY EUROPEJSKIE nr 16/2018

NUMER POŚWIĘCONY
PRIORYTETOM KOMUNIKACYJNYM KOMISJI EUROPEJSKIEJ NA 2018 ROK
POD REDAKCJĄ PROF. WSG DR MARZENY SOBCZAK-MICHAŁOWSKIEJ
I DR. MICHAŁA CICHORACKIEGO

PUBLIKACJA PRZYGOTOWANA ZOSTAŁA PRZY WSPÓŁPRACY
PUNKTU INFORMACJI EUROPEJSKIEJ EUROPE DIRECT – BYDGOSZCZ
ORAZ WYŻSZEJ SZKOŁY GOSPODARKI

PUBLIKACJA JEST WSPÓŁFINANSOWANA ZE ŚRODKÓW UNII EUROPEJSKIEJ
W RAMACH DOTACJI DLA PUNKTÓW INFORMACJI PUBLICZNEJ
„SIEĆ PUNKTÓW INFORMACJI EUROPEJSKIEJ EUROPE DIRECT” W LATACH 2018–2020

Bydgoszcz 2018

RECENZENCI TOMU 16/2018

PROF. UKW DR HAB. PAWEŁ MALENDOWICZ
PROF. DR HAB. JACEK KNOPEK

REDAKCJA NAUKOWA TOMU 16/2018

PROF. WSG DR MARZENA SOBCZAK-MICHAŁOWSKA
DR MICHAŁ CICHORACKI

RADA NAUKOWA „STUDIÓW I ANALIZ EUROPEJSKICH”

Prof. dr hab. Roman Bäcker – Uniwersytet Mikołaja Kopernika
Prof. dr hab. Zbigniew Czachór – Uniwersytet im. Adama Mickiewicza
Prof. dr Erol Esen – Akdeniz University in Antalya, Akdeniz Üniversitesi
Dr Lóránt Dávid – Károly Róbert College, Gyöngyös
Prof. dr hab. Zdzisław Mach – Uniwersytet Jagielloński
Prof. dr hab. Krystyna Michałowska-Gorywoda – Szkoła Główna Handlowa
Prof. dr hab. Andrzej Kaleta – Uniwersytet Mikołaja Kopernika
Prof. dr Aleksander Kozlov – Saint Petersburg State Polytechnical University
Prof. dr Mathias Moersch – Hochschule Heilbronn
Prof. dr hab. Krzysztof Piątek – Uniwersytet Mikołaja Kopernika
Prof. dr hab. Wielisława Warzywoda-Kruszyńska – Uniwersytet Łódzki
Prof. dr hab. Grażyna Ulicka – Uniwersytet Warszawski
Prof. dr hab. Andrzej Szahaj – Uniwersytet Mikołaja Kopernika
Prof. dr hab. Zenon Wiśniewski – Uniwersytet Mikołaja Kopernika
Prof. dr hab. Ryszard Zięba – Uniwersytet Warszawski

ZESPÓŁ REDAKCYJNY „STUDIÓW I ANALIZ EUROPEJSKICH”

REDAKTOR NACZELNY – Prof. WSG dr Marzena Sobczak-Michałowska

ZESPÓŁ TEMATYCZNY (REDAKTORZY MERYTORYCZNI)
dr Michał Cichoracki, Prof. WSG dr Marek Chamot, Prof. WSG dr Marzena Sobczak-Michałowska,
dr Ilona Urbanyi-Popiołek, dr Agnieszka Wedeł-Domaradzka

SEKRETARZ – mgr Bartosz Szczepaniak

REDAKTOR STATYSTYCZNY – Prof. dr hab. Magdalena Osińska

REDAKTORZY JĘZYKOWI:
mgr Elżbieta Rogucka – język polski
mgr Edyta Krysztoforska – język angielski

SKŁAD KOMPUTEROWY – Adriana Górską

ISSN 2081-5530

Wydawnictwo Uczelniane Wyższej Szkoły Gospodarki
85-229 Bydgoszcz, ul. Garbary 2, tel. 52 5670047 www.wsg.byd.pl

STUDIA I ANALIZY EUROPEJSKIE
– ROCZNIK NAUKOWY 16/2018

**PRZYGOTOWANY PRZY WSPÓŁPRACY PUNKTU INFORMACJI EUROPEJSKIEJ
EUROPE DIRECT – BYDGOSZCZ ORAZ WYŻSZEJ SZKOŁY GOSPODARKI**

NUMER POŚWIĘCONY PRIORYTETOM KOMUNIKACYJNYM
KOMISJI EUROPEJSKIEJ NA 2018 R.
POD REDAKCJĄ PROF. WSG DR MARZENY SOBCZAK-MICHAŁOWSKIEJ
I DR. MICHAŁA CICHORACKIEGO

PUBLIKACJA JEST WSPÓLFINANSOWANA ZE ŚRODKÓW UNII EUROPEJSKIEJ
W RAMACH DOTACJI DLA PUNKTÓW INFORMACJI PUBLICZNEJ
„SIEĆ PUNKTÓW INFORMACJI EUROPEJSKIEJ EUROPE DIRECT” W LATACH 2018–2020

SPIS TREŚCI

BARTOSZ SZCZEPANIAK	
ORĘDZIE O STANIE UNII EUROPEJSKIEJ – WPROWADZENIE	11
PIOTR KOLMANN	
UNIA EUROPEJSKA – WYBRANE ZAGADNIENIA KREOWANIA BEZPIECZEŃSTWA	15
RAFAŁ MOCZYDŁOWSKI	
SYSTEMIC CRISIS AND THE SAFETY IN THE EUROPEAN UNION	23
KATERYNA ROMANCHUK, KATERYNA SHYMANSKA, VALENTYNA KSENDZUK	
MIĘDZYNARODOWA MIGRACJA ZAROBKOWA: POLSKIE DOŚWIADCZENIA DLA UKRAINY W KONTEKŚCIE INTEGRACJI Z UNIĄ EUROPEJSKĄ	33
AFILIACJE	45
ABSTRAKTY	47
PUNKTY INFORMACJI EUROPEJSKIEJ EUROPE DIRECT W POLSCE 2018	49

EUROPEAN STUDIES AND ANALYSES 16/2018

EDITION DEDICATED TO THE COMMUNICATION PRIORITIES
OF THE EUROPEAN UNION IN 2018

EDITED BY
PROF OF UNIVERSITY OF ECONOMY MARZENA SOBCZAK-MICHAŁOWSKA, PHD;
MICHAŁ CICHORACKI, PHD

PREPARED IN COOPERATION
WITH THE INFORMATION POINT – EUROPE DIRECT IN BYDGOSZCZ
AND THE UNIVERSITY OF ECONOMY

PUBLICATION COFINANCED FROM THE EUROPEAN FUNDS
THROUGH THE FUNDS FOR THE PUBLIC INFORMATION POINTS
“THE WEB OF EUROPEAN INFORMATION POINTS – EUROPE DIRECT”
– IN THE YEARS 2018–2020

Bydgoszcz 2018

SCIENTIFIC REVIEWERS OF VOLUME 16/2018

PROF OF UKW PAWEŁ MALENDOWICZ, PHD
PROF JACEK KNOPEK, PHD

SCIENTIFIC EDITOR OF VOLUME 16/2018

PROF OF UNIVERSITY OF ECONOMY MARZENA SOBCZAK-MICHAŁOWSKA, PHD
MICHAŁ CICHORACKI, PHD

SCIENTIFIC COUNCIL FOR “EUROPEAN STUDIES AND ANALYSES”

Prof Roman Bäcker, PhD – Nicolaus Copernicus University
Prof Zbigniew Czachór, PhD – Adam Mickiewicz University
Prof Erol Esen, PhD – Akdeniz University in Antalya, Akdeniz Üniversitesi
Lóránt Dávid, PhD – Károly Róbert College, Gyöngyös
Prof Zdzisław Mach, PhD – Jagiellonian University
Prof Krystyna Michałowska-Gorywoda, PhD – Warsaw School of Economics
Prof Andrzej Kaleta, PhD – Nicolaus Copernicus University
Prof Aleksander Kozlov, PhD – Saint Petersburg State Polytechnical University
Prof Mathias Moersch, PhD – Hochschule Heilbronn
Prof Krzysztof Piątek, PhD – Nicolaus Copernicus University
Prof Wielisława Warzywoda-Kruszyńska, PhD – University of Łódź
Prof Grażyna Ulicka, PhD – University of Warsaw
Prof Andrzej Szahaj, PhD – Nicolaus Copernicus University
Prof Zenon Wiśniewski, PhD – Nicolaus Copernicus University
Prof Ryszard Zięba, PhD – University of Warsaw

EDITORIAL STAFF OF „EUROPEAN STUDIES AND ANALYSES”

EDITOR-IN-CHIEF – Prof of University of Economy Marzena Sobczak-Michałowska, PhD

EDITORIAL TEAM (FACTUAL EDITORS)

Michał Cichoracki, PhD;
Prof of University of Economy Marek Chamot, PhD;
Prof of University of Economy Marzena Sobczak-Michałowska, PhD;
Ilona Urbanyi-Popiołek, PhD;
Agnieszka Wedeł-Domaradzka, PhD

SECRETARY – Bartosz Szczepaniak, MA

STATISTICS EDITOR – Prof Magdalena Osińska, PhD

LANGUAGE EDITOR – Elżbieta Rogucka, MA – Polish, Edyta Kryzstoforska, MA – English

TECHNICAL EDITOR – Adriana Górńska

ISSN 2081-5530

Publishing House
University of Economy

PL, 85-229 Bydgoszcz, Garbary 2, tel. +48 52 5670047 www.wsg.byd.pl

EUROPEAN STUDIES AND ANALYSES
– SCIENTIFIC ANNUAL PUBLICATION 16/2018

**PREPARED IN COOPERATION WITH THE INFORMATION POINT – EUROPE DIRECT
IN BYDGOSZCZ AND THE UNIVERSITY OF ECONOMY**

EDITION DEDICATED TO THE PRIORITIES OF THE EUROPEAN COMMISSION IN 2018,
EDITED BY PROF OF UNIVERSITY OF ECONOMY MARZENA SOBCZAK-MICHAŁOWSKA, PhD
AND MICHAŁ CICHORACKI, PhD

PUBLICATION COFINANCED FROM THE EUROPEAN FUNDS THROUGH THE FUNDS
FOR THE PUBLIC INFORMATION POINTS “THE NETWORK OF EUROPEAN INFORMATION POINTS
– EUROPE DIRECT” - IN THE YEARS 2018-2020

TABLE OF CONTENTS

BARTOSZ SZCZEPANIAK	
STATE OF THE EUROPEAN UNION – INTRODUCTION	13
PIOTR KOLMANN	
SELECTED ISSUES OF SECURITY CREATION OF THE EUROPEAN UNION	15
RAFAŁ MOCZYDŁOWSKI	
SYSTEMIC CRISIS AND THE SAFETY IN THE EUROPEAN UNION	23
KATERYNA ROMANCHUK, KATERYNA SHYMANSKA, VALENTYNA KSENDZUK	
INTERNATIONAL ECONOMIC MIGRATION: THE EXPERIENCE OF POLAND FOR THE UKRAINE IN THE CONTEXT OF THE INTEGRATION WITH THE EUROPEAN UNION	33
AFFILIATIONS	45
ABSTRACTS	47
EUROPEAN INFORMATION POINTS – EUROPE DIRECT 2018	49

BARTOSZ SZCZEPANIAK

Orędzie o stanie Unii Europejskiej – wprowadzenie

„Świat potrzebuje dziś silnej i zjednoczonej Europy”¹ – tymi słowami Przewodniczący Komisji Europejskiej Jean-Claude Juncker rozpoczął przemówienie dotyczące Europejskiej Solidarności. Wezwanie bardzo istotne, kluczowe dla nadchodzących wydarzeń w Unii. Rok 2018 to przede wszystkim: dalsze negocjacje związane z Brexitem i odejściem Wielkiej Brytanii ze struktur unijnych, problemy wewnętrzne Unii dotyczące przestrzegania praw i wolności oraz pogłębiający się kryzys imigrancki. Za rok Unia Europejska stanie przed najważniejszym testem z demokracji – wyborami do Parlamentu Europejskiego. To właśnie wtedy miliony Europejczyków pójdą do urn, aby wyrazić swoje zdanie na temat pracy instytucji unijnych. W dobie zwyciężających populizmów i antyunijnej retoryki, w chwili, gdy budzi się skrajny nacjonalizm, Unia Europejska staje przed ważnym zadaniem. Zostaje 250 dni ciężkiej pracy. Pracy, która zostanie rozliczona przez wyborców – tych, których – podążając za słowami Przewodniczącego – nie będą interesować obietnice i dobre intencje, tylko zrealizowane cele.

Komisja Europejska na ostatnie miesiące swojej pracy stawia za cel wzmocnienie bezpieczeństwa – zarówno tego fizycznego, jak ochrona granic, jak i tego niewidocznego na pierwszy rzut oka – cyfrowego. Chodzi o analizę treści i usuwanie przekazów zawierających nienawiść, nawołujących do aktów terroru. W 2018 r. obchodzić będziemy 100. rocznicę zakończenia jednego z najkrwawszych konfliktów świata – I wojny światowej. Wojny, która zrujnowała Europę – tę Europę, która dziś jest jednością i ważnym graczem na arenie międzynarodowej.

Kolejnym ważnym aspektem, łączącym interesy całej Unii, jest obecność Wspólnoty na kontynencie afrykańskim. To właśnie tam niedługo będzie żyć ponad 2,5 miliarda ludzi. Przewodniczący Juncker apeluje, aby zintensyfikować prace nad współpracą gospodarczą z Afryką. Silna gospodarka to przede wszystkim wykwalifikowana kadra – Unia Europejska zakłada zwiększenie liczby studentów z Afryki trzykrotnie do 2027 r.

Nasze czasopismo „Studia i Analizy Europejskie”, które oddajemy Czytelnikowi, jest odpowiedzią na przedstawione priorytety Komisji Europejskiej. Autorzy wska-

¹ Orędzie o stanie Unii 2018, https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/soteu2018-brochure_pl.pdf, dostęp: 21.12.2018 r.

zują na istotne sprawy związane z działaniami Wspólnoty. Wszystkich Czytelników zachęcamy do zapoznania się z prezentowanymi artykułami, które mogą stać się przyczynkiem do głębszej refleksji albo początkiem istotnych debat.

„Zjednoczeni jesteśmy silniejsi” – pamiętajmy o tych słowach. To właśnie my – Europejczycy, mieszkańcy różnych zakątków Unii Europejskiej, budujemy i tworzymy Europę. Nie zapomnijmy o tym i twórzmy ją jeszcze lepszą.

BARTOSZ SZCZEPANIAK

State of the European Union – introduction

“The world needs a strong and united Europe now”¹ – with this words the President of the European Commission Jean-Claude Juncker started his speech concerning the European Solidarity. The appeal is very essential and important for the coming events in the EU. The year 2018 is connected with further negotiations concerning Brexit and leaving the structures of the Union by the Great Britain, the internal problems of the Union connected with the respect for the rights and freedoms and the migration crisis. In a year the European Union is to face the most important test of democracy – the European elections. Millions of Europeans will go to the ballot boxes to express their opinion on the work of the European institutions. At the time of increasing populism and an antiEU rhetoric, at the time of extreme nationalism, the European Union has a very important task. There are 250 days of hard work. The work that will be assessed by the voters. Those who, as the Presidents says, will not be interested in promises and intentions, but fulfilled objectives.

The European Commission’s aim for the last months of its work is to reinforce the security, the physical one that is the protection of the borders, as well as the invisible one – that is the cyber security. The analysis of the context and deleting the messages comprising hatred, calling for the acts of terror. In 2018 there is the 100th anniversary of one of the world’s bloodiest conflict – the WWI. The war that ruined Europe; the Europe which is united today, as well as an important actor in the international arena.

The next important issue, connecting the interests of the Union is the presence of it in Africa. There will soon be 2.5 milliard people there. The President Juncker appeals to intensify the works on the an economic union with Africa. A strong economy requires well educated professionals – the European Union considers to increase the number of the students from Africa three times to 2027.

Our publication “The European Studies and Analyses” that we give the Reader is an answer to the priorities of the European Commission. Our authors point to the important issues connected with the action taken by the Union. We encourage all the

¹ Online, State of the Union 2018, https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/soteu2018-brochure_pl.pdf, available: 21.12.2018.

readers to become familiar with the article presented here, which can be a contribution to a deeper reflection or essential debates.

“United we are stronger”. Let us remember the words. We – Europeans, the people of different parts of the Union build up and create Europe. Let us not forget that and make it even better.

PIOTR KOLMANN

Szkoła Główna Służby Pożarniczej w Warszawie,
Wydział Inżynierii Bezpieczeństwa Cywilnego

Unia Europejska – wybrane zagadnienia kreowania bezpieczeństwa

Selected issues of security creation of the European Union

Abstrakt: Unia Europejska jest niewątpliwie jednym z najistotniejszych związków polityczno-gospodarczych na świecie, kumulującym i integrującym potęgę poszczególnych państw członkowskich. Dzisiejsze międzynarodowe uwarunkowania bezpieczeństwa – pełne szans, wyzwań i zagrożeń – wymagają od Unii Europejskiej nieustannych zmian i adaptacji w celu utrzymania efektywności podejmowanych działań. Nacechowane niepewnością, nieprzewidywalnością środowisko bezpieczeństwa determinuje wagę tego, jak istotne jest stałe redefiniowanie kierunków zmian zachodzących w ramach Unii, co pozwala na uwzględnienie aktualnych – dynamicznie zmieniających się – warunków bezpieczeństwa. Przez ćwierćwiecze istnienia wielokrotnie ukazana została rola i znaczenie Unii Europejskiej w utrzymaniu ładu międzynarodowego w XXI w.

Abstract: The European Union is undoubtedly one of the most important politico-economic unions in the world, accumulating and integrating the power of individual member states. Today's international security conditions – full of opportunities, challenges and threats – require from the European Union constant changes and adaptation in order to maintain its effective functioning. Security environment – characterized by uncertainty – determines the importance of permanent redefining directions of changes in the union to the current security conditions. For twenty-five years of its existence, the role and importance of the European Union in maintaining of international order in the 21st century repeatedly revealed.

Wstęp

Unia Europejska (UE), w praktyce często krócej określana po prostu Unią, stanowi współcześnie kluczowy międzynarodowy związek polityczno-gospodarczy na świecie, który odgrywa coraz większą rolę w kształtowaniu uwarunkowań bezpieczeństwa w różnych jego wymiarach. Zawiązał się między demokratycznymi państwami Europy i posiada osobowość prawną. Genezy tej międzynarodowej organizacji¹ należy doszukiwać się w tzw. traktacie z Maastricht (Traktat o Unii

¹ Kluczowe w tym kontekście ma znaczenie tzw. traktat lizboński (oficjalnie Traktat z Lizbony zmieniający Traktat o Unii Europejskiej i Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską), który podpisano 13 grudnia 2007 r. w Lizbonie w Portugalii. Ta międzynarodowa umowa weszła w życie 1 grudnia 2009 r., w efekcie czego od tego momentu UE uzyskała status organizacji międzynarodowej.

Europejskiej, TUE; ang. *Treaty on European Union*, TEU), który podpisano 7 lutego 1992 r. w Maastricht w Holandii. Wskazana umowa międzynarodowa weszła finalnie w życie 1 listopada 1993 r.

Inicjatywy w budowaniu wspólnego bezpieczeństwa

UE powstała na mocnych fundamentach, kreowanych i wzmacnianych już od czasów powojennych, początkowo w sześciu krajach Europy Zachodniej. Finalnie – poprzez stosowne zapisy w TUE – oparto ją na trzech zasadniczych filarach, którymi były²:

- Wspólnoty Europejskie³;
- wspólna polityka zagraniczna i bezpieczeństwa (WPZiB)⁴;
- współpraca policyjna i sądowa w sprawach karnych (WSiSW⁵).

UE początkowo miała więc dość złożoną strukturę, która uległa znaczącemu uproszczeniu dopiero dzięki wejściu w życie traktatu lizbońskiego. Na dzień dzisiejszy jej podstaw prawnych należy doszukiwać się aż w trzech traktatach ją stanowiących – wielokrotnie zmienianych traktatami rewizyjnymi, tj.:

- Traktacie o Unii Europejskiej (TUE);
- Traktacie o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE);
- Traktacie ustanawiającym Europejską Wspólnotę Energii Atomowej (TEWEA).

Swego rodzaju rewolucji w kontekście daleko idącego uproszczenia tychże podstaw prawnych miał dokonać traktat konstytucyjny (będący *de facto* traktatem rewizyjnym, określany mianem „dużego” traktatu rewizyjnego) zwany „Traktatem ustanawiającym Konstytucję dla Europy” – w założeniu miał on zastąpić trzy wyżej wymienione⁶. Z licznych względów – mimo jego podpisania 29 października 2004 r.

---

² Podział UE na filary był aktualny do 1 grudnia 2009 r., gdyż został ostatecznie zniesiony w wyniku wejścia w życie traktatu lizbońskiego.

³ Mowa tutaj o trzech Wspólnotach Europejskich (dwóch od 2002 r.), tj. najstarszej Europejskiej Wspólnocie Węgla i Stali (EWWiS) powstałej na mocy traktatu paryskiego (oficjalnie Traktat ustanawiający Europejską Wspólnotę Węgla i Stali, TEWWiS) z 18 kwietnia 1951 r. i dwóch kolejnych wspólnotach, które powstały z kolei na mocy traktatów rzymskich (oficjalnie Traktat ustanawiający Europejską Wspólnotę Gospodarczą i Traktat ustanawiający Europejską Wspólnotę Energii Atomowej) z 25 marca 1957 r. – Wspólnocie Europejskiej (WE; dawna Europejska Wspólnota Gospodarcza, EWG) i Europejskiej Wspólnocie Energii Atomowej (EWEA, także Euratom). Wobec wygaśnięcia 23 lipca 2002 r. 50-letniej ważności traktatu paryskiego EWWiS przestała istnieć, a jej kompetencje zostały skierowane ku wspomnianej wyżej WE – przy czym UE zastąpiła WE i jest jej następcą prawnym.

⁴ Jej integralną część stanowi wspólna polityka bezpieczeństwa i obrony (WPBiO).

⁵ Współpraca sądowa w sprawach karnych, w niektórych źródłach operuje się również pełniejszym skrótem w postaci WPiSWSK.

⁶ J. Barcz, *Poznaj Traktat z Lizbony*, Warszawa 2009, s. 3.

w Rzymie przez 25 państw członkowskich UE – ostatecznie nie wszedł w życie⁷. W efekcie tego na dzień dzisiejszy, aby zgłębić prawne aspekty UE, nadal konieczne jest zapoznanie się z licznymi postanowieniami trzech złożonych umów międzynarodowych (oraz załączników i protokołów będących formalnie ich częściami) ustanawiających tę już jednolitą na dzień dzisiejszy organizację międzynarodową, a także stosownych umów rewizyjnych i umów ustanawiających członkostwo nowych państw (traktaty akcesyjne). Warto wskazać, iż dokumenty tracą przez to w dużej mierze nie tylko na swojej przejrzystości i przystępności dla obywateli państw członkowskich, lecz rodzą szereg dalszych niedogodności (mimo publikacji ich tekstów skonsolidowanych), które mogą stać się przyczyną błędów różnego rodzaju. Zasadne wydaje się porzucenie praktykowanej formuły tradycyjnych traktatów rewizyjnych i powrócenie do prac nad poprzednią formułą traktatu konstytucyjnego, dzięki czemu – przy sprawnej realizacji tej wizji – wiele problematycznych aspektów straciłoby na swej intensywności lub zostałoby całkowicie wyeliminowanych. Mając na uwadze ostatni z traktatów rewizyjnych, zauważa się, iż reforma ustrojowa UE (swoją drogą, podobnie jak w traktacie konstytucyjnym) pozostaje niepełna⁸. Z prawdopodobieństwem bliskim pewności traktat lizboński nie będzie docelowym etapem rozwoju UE, a jedynie kolejnym kamieniem milowym. Zawieranie kolejnych umów tego typu w założeniu ma służyć umocnieniu spójności UE i podniesieniu efektywności jej działania, tak aby sama organizacja, jak i jej państwa członkowskie mogły sprostać nowym wyzwaniom, generowanym m.in. przez rozwój stosunków międzynarodowych i, uogólniając, rozwój cywilizacyjny – szerokich rozważań na temat tego, dlaczego UE potrzebuje reformy ustrojowej, dokonał Jan Barcz⁹.

Procesy integracyjne w ramach UE – trwające już od wielu lat¹⁰ – są najbardziej widoczne w sferze politycznej, gospodarczej i społecznej. Swoim zasięgiem dotyczą przy tym praktycznie wszystkich obszarów współcześnie rozumianego bezpieczeństwa. Co ważne, idea integracji narodów europejskich funkcjonowała w myśli politycznej już od wieków, przy czym podejmowane w tym zakresie próby nie miały spektakularnych efektów, a już na pewno nie na miarę osiągnięć organizacyjnych obecnej UE.

Protoplaści dzisiejszej Unii funkcjonowali w uwarunkowaniach różnych czasów, m.in. w burzliwych i niepewnych latach konfrontacji blokowej (okres zimnowojenny), jak i w okresie pozimnowojennym. Były jednak również fazy rozwoju, które można by określić mianem *la Belle Époque* (z franc. piękna epoka, piękny okres, piękny czas). Dziś niewątpliwie bezpieczeństwo Europy jest mocno skorelowane z bezpieczeństwem samej UE i odwrotnie, jednakże nie można ich wzajemnie rozpatrywać

⁷ Nigdy nie udało się tego dokonać, przede wszystkim ze względu na negatywne wyniki referendum w dwóch państwach założycielskich, tj. we Francji 29 maja 2005 r. i w Holandii 1 czerwca 2005 r. Jest to o tyle istotne, gdyż – aby traktat rewizyjny mógł wejść w życie – zgodę na to muszą wyrazić wszystkie państwa członkowskie, co – jak widać w powyższym przypadku – bywa niekiedy nad wyraz problematyczne.

⁸ Szerzej: J. Barcz, op. cit., s. 5.

⁹ Patrz: ibidem, s. 7-9.

¹⁰ Początki europejskiej idei integracji międzynarodowej sięgają już starożytności.

wprost przez pryzmat tego związku, gdyż realne uwarunkowania architektury bezpieczeństwa mają dziś w dużej mierze charakter globalny. Nie można pomijać przy tym oczywiście również specyfiki poszczególnych krajów, w tym sojuszy i innych związków, w których partycypują.

Truizmem jest, że UE odgrywa kluczową rolę i ma wymierne znaczenie w utrzymaniu nie tylko ładu regionalnego, ale i ładu międzynarodowego¹¹. Odnotować należy, że *de facto* nie ma przy tym charakteru militarnego, z czym w pewnych aspektach można by polemizować. Ciekawą kwestią są m.in. stale pojawiające się i ulegające zmianom koncepcje sił zbrojnych UE, niezależnych od NATO (skrótowiec NATO powstał od angielskiego *North Atlantic Treaty Organization*, czyli Organizacji Paktu Północnoatlantyckiego, często określanej krócej po prostu Paktem/Sojuszem Północnoatlantyckim). Pomysł z liczących względów należy rozpatrywać w perspektywie szansy, mimo że państwa członkowskie i tak posiadają własne regularne armie, a Francja i Wielka Brytania dysponują przy tym bronią jądrową. Państwami NATO objętymi polityką udostępniania broni jądrowej są ponadto: Belgia, Niemcy, Holandia i Włochy¹². Mowa tutaj o natowskim programie *Nuclear Sharing*, który umożliwia dostęp do amerykańskiej broni jądrowej członkom Sojuszu, którzy takiej broni nie mają – w 2015 r. w efekcie rozpropagowania informacji o identyfikacji deficytu zdolności odstraszenia nuklearnego Sojuszu na jego wschodniej flance – głośno było o możliwościach udziału w nim Polski¹³.

Z kolei rozwijaną od 2001 r. ideę UE w obszarze ochrony ludności stanowi Unijny Mechanizm Ochrony Ludności (MOL)¹⁴, na którego realizację w latach 2014–2020 przeznaczono ponad 368,4 mln euro¹⁵. Jego koncepcja została zredefiniowana w 2013 r., po uprzednich przekształceniach z 2007 r. W myśl obecnie obowiązującej decyzji ten unijny mechanizm ma służyć „wzmocnieniu współpracy między Unią a państwami członkowskimi i ułatwieniu koordynacji w obszarze ochrony ludności w celu zwiększenia skuteczności systemów zapobiegania klęskom żywiołowym i katastrofom spo-

¹¹ Ład międzynarodowy jest „usankcjonowaną formą pokojowego współżycia narodów zorganizowanych w państwa, z poszanowaniem wolności samostanowienia, suwerenności i nienaruszalności granic terytorialnych. Na jego straży stoją państwa osiągnące cele wyznaczone w tym zakresie poprzez służby dyplomatyczne i siły zbrojne, a także organizacje międzynarodowe wykonujące pakt i umowy między państwami, które je tworzą”. P. Malendowicz, *Ekstremizm polityczny a bezpieczeństwo państwa i ład międzynarodowy*, „Bezpieczeństwo Narodowe”, nr 1 (33), Biuro Bezpieczeństwa Narodowego, Warszawa 2015, s. 152.

¹² Dawniej z członków UE programem były objęte również: Wielka Brytania (w latach 1954–1992, mimo posiadania przez nią własnej broni jądrowej) i Grecja (do 2001 r., przy czym ciekawe wydarzenia miały miejsce w 1974 r. w kontekście konfliktu grecko-tureckiego o Cypr, kiedy to broń jądrową znajdującą się w Grecji zdemontowano i przewieziono do magazynów). Szerzej: H.M. Kristensen, *U.S. Nuclear Weapons in Europe. A Review of Post-Cold War Policy, Force Levels, and War Planning*, Natural Resources Defense Council, [b.m.] 2005, s. 24–26.

¹³ Patrz <http://polskieradio.pl/5/3/Artykul/1554003,Bron-atomowa-w-Polsce-Jest-oficjalna-odpowiedz-ministerstwa-obrony>, dostęp: 20.05.2016 r.

¹⁴ Patrz decyzja Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1313/2013/EU z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie Unijnego Mechanizmu Ochrony Ludności (Dz. U. L 347 z 20.12.2013 r.).

¹⁵ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/LSU/?uri=CELEX:32013D1313&qid=1533138634998>, dostęp: 20.05.2016 r.

wodowanym przez człowieka, zapewnienia gotowości na ich wystąpienie i reagowania na nie¹⁶. Polska ma również swój wkład w budowę systemu, udostępniając część swoich zasobów ratowniczych w formie modułów: moduł grupy poszukiwawczo-ratowniczej przeznaczonej do działań na terenach miejskich w konfiguracji ciężkiej lub średniej; pomp wysokiej wydajności; gaszenia pożarów lasów z ziemi z użyciem pojazdów; wykrywania skażeń chemicznych, biologicznych, radiologicznych i nuklearnych oraz pobierania próbek.

Dziś przed UE stoi szereg wyzwań determinowanych aktualnymi uwarunkowaniami bezpieczeństwa międzynarodowego, które naturalnie podlegają nieustannie dynamicznym, niełatwym do prognozowania zmianom. Nic nie zwiastuje jednak jej rozwiązania czy innych większych zmian, mimo ostatnich wydarzeń związanych z wyrażeniem chęci wyjścia przez nieliczne państwa. Jej istnienie jest nadal uzasadnione i nic w tej materii prawdopodobnie nie zmieni się przez najbliższe dekady. Wobec tego, że UE od czasów jej historycznych załączków funkcjonuje już od ponad sześciu dekad, to jednak pewne jej aspekty są stałe i nie ulegają większym zmianom. Dziś nadal ceni ona szereg istotnych wartości, które wyraźnie zostały zadeklarowane w przeszłości. UE – skupiająca kluczową potęgę gospodarczą w skali całego świata – liczy aktualnie 28 członków¹⁷, którzy w kolejności dołączenia do niej zostali przedstawieni w tabeli 1.

Tabela 1. Państwa członkowskie Unii Europejskiej

PAŃSTWA CZŁONKOWSKIE UNII EUROPEJSKIEJ		
Państwa założycielskie Wspólnot Europejskich	Państwa przyjęte do 2000 r.	Państwa przyjęte po 2000 r.
1. Belgia 2. Francja 3. Holandia 4. Luksemburg 5. Republika Federalna Niemiec (RFN) – aktualnie Niemcy ¹⁸ 6. Włochy	1. Dania (01.01.1973 r.) 2. Irlandia (01.01.1973 r.) 3. Wielka Brytania (01.01.1973 r.) 4. Grecja (01.01.1981 r.) 5. Hiszpania (01.01.1986 r.) 6. Portugalia (01.01.1986 r.) 7. Austria (01.01.1995 r.) 8. Finlandia (01.01.1995 r.) 9. Szwecja (01.01.1995 r.)	1. Cypr (01.04.2004 r.) 2. Czechy (01.04.2004 r.) 3. Estonia (01.04.2004 r.) 4. Litwa (01.04.2004 r.) 5. Łotwa (01.04.2004 r.) 6. Malta (01.04.2004 r.) 7. Polska ¹⁹ (01.04.2004 r.) 8. Słowacja (01.04.2004 r.) 9. Słowenia (01.04.2004 r.) 10. Węgry (01.04.2004 r.) 11. Bułgaria (01.01.2007 r.) 12. Rumunia (01.01.2007 r.) 13. Chorwacja (01.07.2013 r.)

Źródło: opracowanie własne.

¹⁶ Decyzja Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1313/2013/EU z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie Unijnego Mechanizmu Ochrony Ludności, art. 1.

¹⁷ *Nota bene* tyle samo członków ma NATO, będące kluczowym dla większości członków UE i *de facto* dla bezpieczeństwa europejskiego sojuszem o charakterze polityczno-wojskowym. Dlatego też konieczne jest znalezienie swego rodzaju złotego środka w określeniu WPZiB właściwej UE, aby nie wpływała ona negatywnie na NATO i relacje transatlantyckie – jest to niezwykle trudne zadanie i niejednokrotnie w historii występowały już pewne zakłócenia.

¹⁸ Zjednoczenie Niemiec miało miejsce 3 października 1990 r.

¹⁹ Polska przystąpiła do UE w ramach piątego jej rozszerzenia, które było największym w historii tej Wspólnoty.

Poddając analizie tabelę 1, zauważa się, że aktualnie UE liczy 28 państw członkowskich, będących państwami europejskimi²⁰. Konfrontując to z liczbą państw założycielskich Wspólnot – grupą sześciu państw, w tym państw Beneluksu²¹ – trudno nie dostrzec, że początkowa liczba członków zwiększyła się czteroipółkrotnie. Biorąc pod uwagę prawdopodobną perspektywiczną rozbudowę UE o kolejne państwa, ten ilościowy stosunek ulegnie zapewne dalszym zmianom w najbliższych dekadach. UE była dotychczas siedmiokrotnie²² rozszerzana, pozyskując 22 nowych członków. Wskazane poszerzenie jest istotnym procesem zachodzącym w ramach Unii, który pozwala na efektywniejsze budowanie wspólnego bezpieczeństwa w niektórych obszarach. Rozszerzenie UE służy przede wszystkim realizacji jej strategicznych interesów dotyczących stabilności, bezpieczeństwa i zapobiegania konfliktom, a także przyczynia się do zwiększenia dobrobytu i możliwości wzrostu gospodarczego, do poprawiania połączeń z ważnymi szlakami transportowymi i energetycznymi, czy też do umacniania pozycji tejże organizacji na świecie²³. Jest to związane z szeregiem dalszych implikacji. Z drugiej strony warto pamiętać, że im bardziej rozbudowana jest UE, tym może zostać wypuklonych więcej różnic między państwami członkowskimi, co w niektórych scenariuszach może doprowadzić do kryzysu. Trudno nie zauważyć chociażby, że w przypadku większości nowych państw członkowskich poziom życia obywateli jest wyraźnie niższy niż w przypadku państw o dłuższym stażu członkowskim, np. Francji, Niemiec czy Wielkiej Brytanii. Jest to w pewnym sensie zrozumiałe, wręcz oczywiste, jednakże rodzi wiele wyzwań dla całej UE. Wspomniane zróżnicowanie wewnętrzne ma naturalnie wiele wymiarów, nie tylko negatywnych, ale naturalnie i korzystnych. Odnotować przy tym należy, że przecież mottem Unii jest właśnie „Zjednoczona w różnorodności”²⁴.

Na podkreślenie zasługuje teza, że UE jest otwarta na nowych członków. Jej dynamiczny rozwój podyktowany jest m.in. warunkami, które państwa muszą spełnić, aby stać się pełnoprawnymi państwami członkowskim²⁵ – co, jak wiadomo, wiąże się nie tylko z korzyściami i przywilejami, ale i daleko idącymi zobowiązaniami. Warunki te mają głównie charakter gospodarczy i polityczny. Są one określane mianem kryteriów kopenhaskich. Ponadto zgodnie z art. 49 TUE każde państwo europejskie, które

²⁰ Warto w tym miejscu odnotować, iż z dniem 1 stycznia 2014 r. Majotta przestała być krajem i terytorium zamorskim, do którego mają zastosowanie postanowienia części czwartej TFUE, i otrzymała status regionu najbardziej oddalonego w rozumieniu art. 349 TFUE. Decyzja Rady Europejskiej nr 2012/419/UE z dnia 11 lipca 2012 r. w sprawie zmiany statusu Majotty względem Unii Europejskiej (Dz. U. L 204/131 z 31.07.2012 r.).

²¹ Belgia, Holandia i Luksemburg zwane są państwami Beneluksu, którą to nazwę tworzą pierwsze litery nazw tych krajów.

²² Niektóre źródła mówią o sześciu rozszerzeniach UE, traktując dołączenie Bułgarii i Rumunii jako drugi etap piątego rozszerzenia.

²³ http://europa.eu/rapid/press-release_IP-08-1638_pl.htm, dostęp: 20.05.2016 r.

²⁴ Zostało ono użyte po raz pierwszy w 2000 r. Jego przesłaniem jest to, że „aby zapewnić pokój i dobrobyt oraz chronić bogactwo kultur, tradycji i języków w Europie, Europejczycy powinni działać wspólnie”. http://europa.eu/about-eu/basic-information/symbols/motto/index_pl.htm, dostęp: 20.05.2016 r.

²⁵ Unia nie ma więc charakteru ani zamkniętego, ani otwartego, lecz półotwartego.

szanuje wartości: poszanowania godności osoby ludzkiej, wolności, demokracji, równości, państwa prawnego, jak również poszanowania praw człowieka, w tym praw osób należących do mniejszości, i zobowiązuje się je wspierać, może złożyć wniosek o członkostwo w UE. O wniosku tym informowany jest Parlament Europejski, a także parlamenty narodowe. Przytoczyć w tym miejscu należy istotny przepis TUE: „Państwo ubiegające się o członkostwo kieruje swój wniosek do Rady, która stanowi jednomyślnie po zasięgnięciu opinii Komisji oraz po otrzymaniu zgody Parlamentu Europejskiego, udzielonej większością głosów jego członków. Brane są pod uwagę kryteria kwalifikacji uzgodnione przez Radę Europejską. Warunki przyjęcia i wynikające z tego przyjęcia dostosowania w Traktatach stanowiących podstawę Unii są przedmiotem umowy między Państwami Członkowskimi a Państwem ubiegającym się o członkostwo. Umowa ta podlega ratyfikacji przez wszystkie umawiające się Państwa, zgodnie z ich odpowiednimi wymogami konstytucyjnymi”²⁶.

Na dzień dzisiejszy liczne państwa – leżące nawet poza samą Europą – zgłosiły swoją chęć członkostwa w UE. Niektóre państwa z kolei wprost odniosły się negatywnie do takiego pomysłu, np. Białoruś. Należy pamiętać, że szereg państw zostało już uznanych przez Komisję Europejską za oficjalnych kandydatów (np. Macedonia, Serbia, Turcja), a także wskazano potencjalnych kandydatów (np. Bośnię i Hercegowinę, Maroko, Mołdawię). Trudno nie odnieść wrażenia, iż w dłuższej perspektywie UE zapewne dokona ekspansji poza Europę – odpowiedź na pytanie, kiedy to nastąpi, nie jest jednak oczywista.

Należy pamiętać, że wejście do UE nie jest drogą wyłącznie w jedną stronę (choć do niedawna wiele dyskusji było toczonych na ten temat), gdyż każde państwo członkowskie może, zgodnie ze swoimi wymogami konstytucyjnymi, podjąć decyzję o wystąpieniu z niej. Kluczowe w tym miejscu są ustalenia zawarte w art. 50 TUE. Możliwość ta wprowadzona została dopiero przez traktat lizboński. Po raz pierwszy w historii stosowna procedura będzie miała zastosowanie w przypadku Wielkiej Brytanii, co określane jest mianem Brexitu. Istotne jest jednak również to, że państwo po wystąpieniu z UE może zwrócić się o ponowne przyjęcie, przy czym jego wniosek podlega procedurze, o której mowa we wspomnianym już art. 49 TUE.

Podsumowanie

W czasach pełnych zróżnicowanych i transgranicznych zarazem zagrożeń znaczenie organizacji takich, jak UE należy uznać za kluczowe. Swego rodzaju globalizacja zagrożeń wymusza na państwach podejmowanie szerszych inicjatyw na rzecz budowy bezpieczeństwa, aniżeli te możliwe do realizacji własnymi środkami. Wszelka międzynarodowa kooperacja, nawet w obszarze samej wymiany informacji, staje się podstawą w zmaganiach na rzecz wspólnego bezpieczeństwa. W ramach UE wypracowano w tym celu już szereg mechanizmów, przy czym organizacja ta nadal staje przed całkowicie nowymi szansami i wyzwaniem. Truizmem jest przy tym, że Unia z bie-

---

²⁶ TUE, art. 49.

giem czasu wyraźnie transformuje, redefiniując swoje podejście do kwestii bezpieczeństwa. Dokonane zmiany na przestrzeni lat są wyraźne i istotne, sięgające niekiedy do samych filarów europejskiej współpracy w dziedzinie bezpieczeństwa, a determinuje je ogólnoświatowe środowisko bezpieczeństwa. Dlatego też można przychylić się ku stwierdzeniu, że państwa członkowskie (w tym Polska) pełnią rolę swego rodzaju architektów bezpieczeństwa nie tylko regionalnego, lecz międzynarodowego – od lat wnosząc wymierny wkład w utrzymanie ładu.

BIBLIOGRAFIA

Najważniejsze dokumenty

Decyzja Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1313/2013/EU z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie Unijnego Mechanizmu Ochrony Ludności.

Decyzja Rady Europejskiej nr 2012/419/UE z dnia 11 lipca 2012 r. w sprawie zmiany statusu Majotty względem Unii Europejskiej.

Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej.

Traktat o Unii Europejskiej.

Traktat ustanawiający Europejską Wspólnotę Energii Atomowej.

Traktat ustanawiający Europejską Wspólnotę Gospodarczą.

Traktat ustanawiający Europejską Wspólnotę Węgla i Stali.

Traktat z Lizbony zmieniający Traktat o Unii Europejskiej i Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską.

Druki zwarte

Barcz J., *Poznaj Traktat z Lizbony*, Warszawa 2009.

Kristensen H.M., *U.S. Nuclear Weapons in Europe. A Review of Post-Cold War Policy, Force Levels, and War Planning*, Natural Resources Defence Council, [b.m.] 2005.

Najważniejsze artykuły

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/LSU/?uri=CELEX:32013D1313&qid=1533138634998>, dostęp: 20.05.2016 r.

http://europa.eu/about-eu/basic-information/symbols/motto/index_pl.htm, dostęp: 20.05.2016 r.

http://europa.eu/rapid/press-release_IP-08-1638_pl.htm, dostęp: 20.05.2016 r.

<http://polskieradio.pl/5/3/Artykul/1554003,Bron-atomowa-w-Polsce-Jest-oficjalna-odpowiedz-ministerstwa-obrony>, dostęp: 20.05.2016 r.

Malendowicz P., *Ekstremizm polityczny a bezpieczeństwo państwa i ład międzynarodowy*, „Bezpieczeństwo Narodowe” nr 1 (33), Biuro Bezpieczeństwa Narodowego, Warszawa 2015, s. 151-169.

RAFAŁ MOCZYDŁOWSKI

Military University of Technology

Systemic crisis and the safety in the European Union

Kryzys systemowy i bezpieczeństwo w Unii Europejskiej

Abstract: The aim of the article is to analyse the current political situation in which the European Union found itself. The main goal is implemented through the analysis of available literature, discourse analysis and analysis of available public opinion polls. The hypothesis adopted for the purposes of the article was: the crises experienced by the Union in recent few years caused a systemic crisis that destroyed the trust in this integration project, which in effect reduced the EU's ability to provide security to the Member States. In the course of the analyses carried out, the hypothesis was confirmed.

Abstrakt: Celem artykułu jest analiza aktualnej sytuacji politycznej, w jakiej znalazła się Unia Europejska. Cel ten realizowany jest poprzez analizę dostępnej literatury, analizę dyskursu, analizę dostępnych badań opinii publicznej. Hipoteza przyjęta na potrzeby artykułu brzmiała: „kryzysy jakich doświadczyła Unia w ciągu poprzednich kilku lat, spowodowały powstanie kryzysu systemowego, który zburzył zaufanie do tego projektu integracyjnego, co w efekcie zmniejszyło zdolności UE do zapewniania bezpieczeństwa państwom członkowskim. W toku przeprowadzonych analiz hipoteza została potwierdzona.

Introduction

Since the Second World War the United States has been actively contributed to the complementation of the area of a security area in Europe. Suffice it to say that the problem for American business was in changes which some countries of Western European Union wanted to introduce (the bone of contention was publicly created European Security and Defence Identity). On the one hand, the United States wanted that the EU countries take a greater responsibility to the security of Europe. On the other hand, they were worried about the growing ambitions of the European Union. The idea of creating and developing ESDP posed a threat to NATO's unity or even introduced a duplication of tasks under the ESDP and NATO. Created in the forum of the Western European Union ESDI became a contribution to the creation of the Common Foreign and Security Policy, which had already existed at the EU level. The development of the EU, as the basic political force in the region, resulted in the incorporation of the WEU acquis into the EU. Because of this, the second organization became responsible for security in the treaty area. However, many factors caused that

in the middle of the second decade of the 21st century the European Union faced the biggest crisis since the organization was established.

This article aims to respond to two issues. First of all, what is and why the systemic crisis of the European Union has occurred and what manifests itself? Secondly, does the systemic crisis of the Union affect the objectives and tasks carried out within this organization. Particular emphasis will be placed on ensuring security for Member States. The attractiveness of the issue results from the dynamics of changes on the international stage in all areas.

The article is primarily based on the analysis of the available literature, from which were selected the most recent items. Due to the fact that the subject includes current issues that take place in front of us. For this reason, it is necessary to constantly observe the journalism, statements of EU-dignitaries as well as the analysis of current events. Other research methods used in writing the article are: analysis of public opinion polls and discourse analysis. The issue taken up in the article is dynamic in nature and depends on many factors. This also affects the validity of this study and the conclusions related to the analysis.

The main research problem is the impact of the EU-crisis, which we are witnessing, in ensuring the safety of members of the organization. As mentioned before, the Union was created to achieve the objectives that were indicated in a primary law. If it turned out that the Union has not provides the achievement of the goals it set itself, it would mean that the existence of the organization is unnecessary in the context of ensuring security. In regard to such a research problem, the research hypothesis is as follows: The crisis experienced by the Union during the last few years caused a systemic crisis that destroyed the trust in this integration project. As a result it reduced the EU's ability to provide security to the Member States.

The essence of the EU systemic crisis

There is no denying the European Union is the largest democratic integration project in a history. The EU also plays a significant role in international politics because of its strength and resources. Just the whole idea of the integration of states of the entire continent at all levels causes far-reaching challenges and threats. And in reality, you cannot face any adversities while creating such a great project. The elements of the system are countries that come at this through the lens of their own interests above all. Therefore, the crisis is an integral part of every relations, not only between countries but also between people. The key question is whether modernization will be the answer to the crisis. Is the crisis going to exchange something for something, to give up or to accept a new rule of conduct? Another very important question is to see whether modernization activities can precede a potential future crisis or if they are only in response to this current and rule temporary measures, ad hoc, which will be not only ineffective but also even harmful in the long term. The Greece can be taken as an example, which, in order to enter the euro area, raised artificially the economic

indicators to the level recommended by the European Union. In this way, Greece was included in the euro area. However, a cover-up the real condition of the economy through temporary actions only caused that the problem come back with a redoubled power. The effects of such activities are visible to this day.

According to Zbigniew Czachór, during the crisis we are dealing with: lack of proper operation, ineffectiveness of previously developed methods and instruments, situations that disrupt integration within the EU and with the widely understood disruption of order and integration order¹.. Therefore, calculations can be considered that the EU more or less affected crises²:

- The global economic crisis;
- The financial crisis of the euro area;
- The crisis of management – modification of the conditions for the development of European integration (which should be distinguished: firstly to reduce the threat of another war between Germany and France, secondly the threat from the East and thirdly pro-integration pressure from the US). These conditions have been radically modified since the end of the Cold War: the unification of Germany took place and the significance of this country in the European arena increased, while the US's tendency to intervene in European affairs was reduced in favour of areas where the US currently have larger interests. However, the most important determinant of decision-making changes within the EU is the largest enlargement of the Union in 2004 (the dispute between the Nice concept and the Lisbon concept – overestimation of small countries);
- Institutional crisis – changing the voting system in the European Council promoting large states or weakening of central EU institutions, e.g.: the European Commission through the association of the EC President with the President of the European Council and the High Commissioner and thus transfer of real decision-making centres outside the Union's treaty structures (e.g. to the Franco-German tandem);
- Migration crisis;
- Crisis in terms of ambition – imposing on the EU institutions further tasks and competences despite failure to comply with the previous ones (financial stability, border protection, ensuring security within and outside the Union);
- Deficit of democracy – related to the existence of decision-making bodies outside the Union and the advantage of France and Germany in comparison with other EU countries.

The combination of all above types of crises is the basis for the conclusion that the European Union is suffering from systemic crisis. It is characterized by the inability

¹ Z. Czachór, *Wstęp do teorii integracji i Unii Europejskiej. Analiza podstawowych uwarunkowań*, [in:] M. Musiał-Karg (ed.), *Unia Europejska w czasach kryzysu*, Poznań 2014, p. 12.

² Video from the conference „Kryzys Unii Europejskiej. Analiza polityczna”, [Online], access: https://www.youtube.com/watch?v=7Tid_HbSdws, 10.09.2018.

to change the state of the system with the methods and instruments that have been created so far. Everything above-mentioned crises affect the overall condition of integration, state's confidence in the project and increase the sensitivity of the system to the occurrence of subsequent crises.

A negative phenomenon visible in international relations is the change in the way of governance within the European Union in relation to reacting to crises. The prolonged crises, which we are witnessing, make it necessary to use quick solutions based on the so-called extinguishing of fires. It is visible that these management methods are consolidated, which do not increase security in the broader perspective, but only in a short period of time. The importance of intergovernmental mechanisms is noticeable, where a group of states may decide and, in fact, decide for other countries (for example, Germany may decide to suspend the Dublin Convention during the migration crisis or to make binding decisions within the European Union in the context of the war in Ukraine).

Systemic crisis and EU security

As has been said, the systemic crisis is connected with previous crises and is the consequence of its. Therefore, it is impossible to do an impact analysis on the Union's security. One of the most important crises, during which it was possible to notice the deficiencies of the system, was the financial crisis of 2008 and the related crisis of the euro area. Institutionally, the EU was not prepared for efficient management this crisis. Reasons³:

- 1) Lack of effective mechanisms;
- 2) Lack of an institution that would be the coordinator of policies and actions of national authorities;
- 3) Lack of clear solutions in the context of remedial actions;
- 4) Lack of mechanism for distributing the burden.

In terms of practical activities, the EU also did not do it right. The rules of joining the euro area meant that countries, such as the aforementioned Greece, Ireland and Portugal were forced to implement austerity programs. The words of the European Council were quite clear in this context, which stated at the 19-20 June 2008 summit. As follows: there are signs of stabilization of the financial markets, the threats are distant and irrelevant and further economic and monetary integration is to be a remedy for any problems. 3 years later the European Council noticed that they were wrong. In 23rd October 2011 the European Council acknowledged that the crisis was not over and a little more effort was needed to deal with this problem⁴.

---

³ M. Rzeszutko-Piotrowska, *Zmiany instytucjonalne i regulacyjne w systemie finansowym Unii Europejskiej po wybuchu światowego kryzysu*, [in:] M. Musiał-Karg (ed.), *Unia Europejska w czasach kryzysu*, Poznań 2014, p. 70.

⁴ P. Turczyński, *Aspiracje Unii Europejskiej jako kreatora ładu międzynarodowego: lata 2005–2012*, Wrocław 2013, p. 192-224.

The same can be demonstrated in most of crises that have affected the European Union. The scheme of action remains unchanged: negation of evident premises regarding the impending crisis and praising the condition of the European Union and integration activities was an operation that can be found in all EU strategic documents from 2003 to 2016. It is also paradoxical that the years 2014–2016 falling on the period of increased strategic debate on security and the new EU-strategy document coincides with the period of crisis development within the EU, which has had and has an impact on the security of member states. This confirms that the European Union operates from crisis to crisis and that the crisis is the driving force of change.

Inability to make a decision on the EU's forum comes to the fore. Each state, guided by its own business, does not accept the actions proposed by the European Commission. As an example, we can give the last migration crisis, during which the principle of solidarity of states was upset. As part of the EU relocation and resettlement program, some countries have not adopted a single refugee, putting the remaining states in danger of greater danger, especially those directly exposed to the influx of refugees. Another test for solidarity and effectiveness of the EU and for cooperation between Member States was dubbed. The result is another loss of the confidence of states in relation to the Union, the loss of the credibility of the Union in the eyes of other entities of international law. What's more, there is not one good scheme of action here. On the one hand, the EU should protect people's lives, on the other hand, to protect the safety of its citizens. The modern migration crisis has shown that two of these issues cannot be combined in a measurable way. Table 1 shows the larger terrorist attacks (the ones, where more than 1 person died).

Table 1. The biggest terrorist attacks in Europe since 2004

Year	Country	Culprit	Number off victims
2004	Spain	Muslims	191
2004	Spain	Unknown	2
2005	Great Britain	Muslims	57
2006	Spain	Others	2
2007	Great Britain	Others	2
2007	France	Others	2
2009	Great Britain	Others	2
2009	Netherlands	Unknown	7
2009	Spain	Others	2
2011	Germany	Others	2
2011	Norway	Others	77
2012	France	Muslims	3

2012	France	Muslims	4
2013	Greece	Others	2
2014	Belgium	Muslims	4
2015	France	Muslims	12
2015	France	Muslims	5
2015	Denmark	Muslims	2
2015	France	Muslims	130
2016	Belgium	Muslims	35
2017	Great Britain	Muslims	6
2017	Sweden	Muslims	5
2017	Great Britain	Muslims	23
2017	Great Britain	Muslims	11
2017	Spain	Muslims	14

Source: own elaboration.

This table shows an interesting trend after 2015. The turn of 2014 and 2015 is considered the beginning of the migration crisis in the European Union. The weakness of mechanisms related to migration policy caused an uncontrolled flow of people to the European Union. Therefore, there was a large number of Muslim people of different cultures and religions in the treaty area. Obviously, this is not the direct cause of increasing the number of terrorist attacks in Europe. However, it is impossible to notice, that after 2015 all major attacks were carried out by people who sympathized with the Islamic State or come from the terrorist organization. Suffice it to say that ISIS leaders themselves reported that terrorist boats will be smuggled into Europe on boats with refugees⁵. On the one hand, solidarity with people in need of help, on the other hand, security of host countries. Despite this, it is impossible to ask the question whether one must involve the other? Why are the leaders of the European Union paying attention to the weaknesses of migration policy now? This confirms only the hypothesis that the EU operates from crisis to crisis by reacting only to this specific one. It seems that the main cause of the EU migration crisis was... The migration crisis. If it were not for the emergence of a mass of people on the southern border of the EU, until today all states would live in a carefree conviction about the lack of threat and effectiveness of mechanisms created within the organization. Unfortunately, reality turned out to be more brutal and necessitated a change and redefinition of the essence of European integration.

⁵ M. Fabisiak, *Wraz z uchodźcami przybędą do Europy terroryści? „Nie można tego wykluczyć”*, [Online], access: <https://wiadomosci.wp.pl/wraz-z-uchodzcami-przybeda-do-europy-terrorysci-nie-mozna-tego-wykluczyc-6027695249880193a>, 10.09.2018.

The most important thing to resolve is the interest of states. It is not a problem in itself the existence of a national interest. The problem is the lack of European interest, generally accepted by all Member States, to which Member States will strive. Józef Niżnik indicates that security, which is the European goal and interest, is still the most important goal and interest of each of the Member States⁶. However, it is impossible to agree with the proposed solution, which assumes further political integration. If further integration in the next levels does not bring positive effects, it should not be carried out forcefully. There may be a situation where it ceases to be a voluntary project based on the will of the Member States. It will change into a project of states forced to transfer sovereignty to supra-governmental bodies in which Germany is the leader. The system created within the European Union is so harmful to smaller countries that it would never be introduced, e.g. in Germany due to the democratic opposition of the lands. The exit of Great Britain from EU structures will deepen the disproportions within the EU. France is the only counterweight to Germany. However, there is a noticeable tendency in approaching the heads of both countries on most issues. This may pose a threat to decision making involving all Member States on democratic principles. As a result, the interests of only the most important countries will be realized.

If we are discussing the safety of an entity in a security environment, the one should not be forgotten is the analysis of the immediate environment and its impact (in this case the Union) on the level of security in the region. The escalation of conflicts in the closest neighbourhood of the Union (Georgia, Mediterranean countries) and events that have a very large impact on policy in the European Union (Russian threat in the East, „Arab Spring”) presuppose that the European Union is unable to provide security not only inside but also outside. Neighbourhood partnerships have not improved the situation in the areas of interest. Moreover, they did not contribute to the interest of these regions as a potential source of ignition of future crises affecting the security of the Union.

EU leaders should draw conclusions long time ago from a Terrorist Threat. This problem did not exist until 2001 when a terrorist attack on the United States was carried out. We can see the increased activity of the European institutions in the field of issuing documents and directives when there were major attacks in Europe (e.g. 2004 in Madrid). Despite this, the level of security has not risen and the threat has intensified in connection with the migration crisis. As you can see the paper will accept everything but even the best written program will not affect the level of security. For this, real actions are needed to improve the system or counteract threats.

Despite the obvious *dejà vu* we are witnessing, the European Union still does not change the methods of making decisions and actions in the field of ensuring security. This is evident in the EU's reception by members of the European community. In the standard Spring Barometer survey of 2018, citizens of the Member States were

---

⁶ J. Niżnik, *Interesy UE a interesy państw członkowskich*, [in:] J. Niżnik (ed.), *Unia Europejska w systemie geopolitycznym a kierunki ewolucji jej systemu politycznego*, Warszawa 2016, p. 242.

asked, among others about how the respondents see the European Union with the scale of the assessment from a very positive image through neutral to a very negative one. Surprisingly, Polish society (which in many media is being created as a staunch opponent of integration within the European Union) has expressed its positive opinion on the image of the EU (fifty percent of respondents). This is above the EU average, which is forty percent. In the EU28, the percentage of people who negatively assess the image of this organization is twenty-one percent (nine more than in Poland, where the figure is twelve)⁷.

According to Europeans, the biggest challenges for the security of the Union are: terrorism, organized crime, natural and man-made disasters, cybercrime and the protection of external borders. To this should be added that while Europeans feel safe in their places of residence and in their immediate neighbourhood, they are not convinced that the European Union is a safe place to live⁸.

Conclusion

The European Union wants to be a guarantor of security not only within the EU, but also outside. The doctrine of soft power in foreign policy assumes using the attractiveness of its model of functioning to build influence. Briefly speaking, this model is based on the fact that the power of the Union in particular levels (economic, social, political, etc.) should attract entities of international law. However, lasting for many years crises have an impact on the European Union's soft power resources. The main reason for crises is the lack of an idea for the further development of integration. While these methods have worked more or less in the conditions of economic integration, political integration needs a new engine that would encourage countries to do so. As indicated in the text, the conditions that determined European integration after the Second World War changed radically while the methods of integration within the EU remained unchanged. The negative perception of the EU has an impact on the attractiveness on the international arena due to the crises affecting this organization (or rather lack thereof) of the operating model). An example is the case of the European Constitution, which has not been ratified by France and Belgium. Work on the constitution was suspended for several years and, despite the failure of the previous version, it was the reference point for the next version presented a few years later. It is worth noting that both versions were almost no different and Ireland's objection was silenced by a referendum. Having such patterns of action, the EU speaks about supporting democratic changes in the world. The general opaqueness of the decision making model within the EU makes it difficult to make a decision in line with the interests of the majority.

⁷ [Online], access: <http://ec.europa.eu/commfrontoffice/publicopinion/index.cfm/Survey/getSurveyDetail/instruments/STANDARD/yearFrom/2012/yearTo/2018/surveyKy/2180>, 12.09.2018.

⁸ Special Eurobarometer 464b Report. Europeans' attitudes towards security, [Online], access: <http://ec.europa.eu/commfrontoffice/publicopinion/index.cfm/Survey/getSurveyDetail/yearFrom/2014/yearTo/2018/surveyKy/1569>, 12.09.2018.

All this can affect decision-making paralysis not only in specific areas of cooperation responsible for security (e.g. Common Security and Defence Policy), but also within the entire European Union. It can also negate the prestige of the EU as a place of effective cooperation and exchange of information between states. This may be a weakening of the EU's role as a counterbalance to the US or China in the political and economic spheres.

In regards to the analysis carried out so far, the hypothesis that the crises experienced by the Union in the previous few years caused a systemic crisis that destroyed the confidence of member states in this integration organization, which, in effect, reduced its ability to provide security for the Member States, was confirmed. This perspective is not optimistic, but it is visible to the naked eye. First and foremost, it should take place a radical change in the decision making system in the European Union in order to be repaired. Secondly it is necessary to define, characterise and introduce into the discussion the date of European interest, which will coincide with the interests of the Member States. The third one should be an attempt to create a new strategic concept, while the one from 2003 (updated in 2016) has not respond to the challenges of the present day and has deficiencies on the purely formal side, which cannot be called a full-fledged strategy. Without a strategy, actions cannot be programmed, because they will devoid of principles and purpose.

BIBLIOGRAPHY

Serial Publications

- Aleksandrowicz T., *Bezpieczeństwo w Unii Europejskiej*, Warszawa 2018.
- Czachór Z., *Kryzys i zaburzona dynamika Unii Europejskiej*, Warszawa 2013.
- Czachór Z., Dudzic A. (ed.), *Wyzwania dla Unii Europejskiej i Polski. W poszukiwaniu nowych ujęć i sposobów myślenia*, Warszawa 2017.
- Grzeszczak R., *Globalna rola Europy oraz Wspólna Polityka Zagraniczna i Bezpieczeństwa – od słów do rzeczywistości*, Warszawa 2013.
- Lesiewicz E. (ed.), *Zmieniająca się Unia Europejska. Wybrane aspekty polityczne i społeczno-gospodarcze*, Poznań 2015.
- Musiał-Karg M. (ed.), *Unia Europejska w czasach kryzysu. Najważniejsze wyzwania i scenariusze na przyszłość*, Poznań 2014.
- Niżnik J. (ed.), *Unia Europejska w systemie geopolitycznym a kierunki ewolucji jej systemu politycznego*, Warszawa 2016.
- Turczyński P., *Aspiracje Unii Europejskiej jako kreatora ładu międzynarodowego: lata 2005–2012*, Wrocław 2013.

KATERYNA ROMANCHUK
KATERYNA SHYMANSKA
VALENTYNA KSENDZUK

Żytomierski Państwowy Uniwersytet Technologiczny (Ukraina),
Katedra Międzynarodowych Stosunków Gospodarczych

Międzynarodowa migracja zarobkowa: polskie doświadczenia dla Ukrainy w kontekście integracji z Unią Europejską

**International economic migration: the experience of Poland for the Ukraine
in the context of the integration with the European Union**

Abstrakt: W artykule rozpatrzono migrację obywateli Ukrainy do Polski i wyprowadzono wnioski, według których emigracja ludności ma pozytywny wpływ na rozwój społeczno-gospodarczy, pod warunkiem, że państwo prowadzi aktywną politykę imigracyjną. Uzasadniono konieczność udoskonalenia ukraińskiej polityki migracyjnej w zakresie udoskonalenia: kierunków rozwoju współpracy państwa z emigrantami zarobkowymi i regulacji prawnej pracy imigrantów na Ukrainie. Zaproponowano system doskonalenia międzynarodowej polityki migracji zarobkowej Ukrainy w kontekście doświadczeń polskich oraz integracji z Unią Europejską.

Abstract: The article deals with the issue of the migration of the citizens of Ukraine to Poland and presents the conclusions that the emigration positively influences the social and economic development, providing that the State has an active immigration policy. It has been justified that there is a necessity of improving the Ukrainian migration policy in the scope of improvement of the development of the directions of the cooperation between the State and the economic emigrants, as well as the legal regulations of the labour of the emigrants in Ukraine. A system of the improvement of the international economic migration policy of Ukraine in the context of Poland's experience and the integration with the European Union has been suggested here.

Wprowadzenie

Międzynarodowa migracja jest jedną z form międzynarodowych stosunków gospodarczych. Perspektywa przystąpienia Ukrainy do Unii Europejskiej i otwarcia granicy zachodniej stworzy możliwość i ułatwi procesy migracyjne różnych form i kierunków dla Ukraińców. Znacząco pozytywny wpływ na funkcjonowanie gospodarki narodowej krajów rozwijających się wywiera międzynarodowa migracja zarobkowa. Na współcze-

snym etapie rozwoju Ukrainy ten proces ekonomiczny powinien stać się ważną tendencją polityki zagranicznej państwa.

Uwzględniając podobne warunki gospodarowania i zagadnienia rozwoju ekonomicznego Polski i Ukrainy na właściwym etapie, użyteczne i skuteczne będzie rozpatrywanie polskiego doświadczenia w kontekście prowadzenia polityki międzynarodowej migracji zarobkowej. Oprócz tego Polska jest jednym z głównych krajów, do którego emigrują Ukraińcy. Międzynarodowa Organizacja ds. Migracji na Ukrainie prowadzi roczne badanie stanu międzynarodowej migracji zarobkowej. Według tych danych w 2015 r. do Polski wyjechało 95 300 osób (obywateli Ukrainy), co stanowi 22,5% ogółu migrantów kraju¹.

Na Ukrainie obywatele emigrujący do innych państw są traktowani nie jako potencjalni „partnerzy biznesowi” czy podatnicy, a przede wszystkim jako bezużyteczne zasoby ludzkie. Takie spojrzenie na politykę migracji międzynarodowej wywiera negatywny wpływ na wsparcie rozwoju gospodarczego oraz skuteczność prowadzenia reform ekonomicznych. To z kolei powoduje niski poziom zaufania migrantów do ukraińskiego systemu bankowego oraz innych instytucji ekonomiczno-społecznych tworzących system gospodarki narodowej, a także wpływających na jej efektywny rozwój.

Obserwujemy więc zależności pomiędzy migracją międzynarodową a rozwojem kraju ojczystego migrantów. Obywatele pracujący za granicą w większości przypadków, jak wynika z doświadczenia historycznego, rozważają decyzję o powrocie do kraju urodzenia. W tym momencie migranci biorą pod uwagę: stan i perspektywy rozwoju gospodarki i kraju w całości, poziom życia społecznego, możliwości rozwoju własnej kariery zawodowej itd.

W każdym wypadku przebywający za granicą Ukraińcy będący imigrantami zarobkowymi zazwyczaj nie zrywają związków z krajem ojczystym – wysyłają do pozostających tam krewnych zarobione pieniądze i zasoby materialne.

Wpływ międzynarodowej migracji zarobkowej na PKB Ukrainy jest stosunkowo niewielki, przekazy pieniężne wynoszą od 2 do 5% PKB². Większość ukraińskich pracowników migrujących (66%) wysyła przekazy w sposób regularny, chociaż negatywnym zjawiskiem jest fakt, że większość tych przekazów przeznaczana jest na konsumpcję. Natomiast charakteryzuje to niski poziom rozwoju gospodarki narodowej Ukrainy.

Rząd Ukrainy powinien być zainteresowany w dążeniu do tego, żeby kraje rozwinięte (w tym Polska) wprowadziły korzystne dla imigrantów rozwiązania. Badania naukowe wielu ekonomistów dowodzą, że kraje, mające znaczące wsparcie ze strony własnych obywateli przebywających za granicą, nie powinny się uzależniać od ich hojności, bo grozi to odwlekaniami w czasie niezbędnych reform gospodarczych, potrzebnych do uzdrowienia ich gospodarek³.

¹ Міграція в Україні: факти і цифри, 2013, [Online], dostępne: <http://www.slideshare.net/ssuser344b2c/ukr-ff-f>, 12.06.2016.

² Міграція в Україні: факти і цифри, op. cit.

³ R. Nowak-Lewandowska, *Migracje Polaków w dobie rozszerzenia Unii Europejskiej*, [w:] D. Kopycińska (red. nauk.), *Konkurencyjność rynku pracy i jego podmiotów*, Szczecin 2005.

Prowadzenie polityki migracji międzynarodowej w zakresie opracowywania strategicznych aspektów komunikacji publicznej współpracy z migrantami w połączeniu z realizacją reform ekonomicznych może stać się podstawą odrodzenia efektywnych relacji z Ukraińcami za granicą oraz umożliwi przebudowę systemu ekonomiczno-społecznego dającą szansę przystąpienia do Unii Europejskiej. Doświadczenie Polski w zakresie rozwiązywania tych problemów powinno stać się bodźcem do skutecznej eurointegracji.

Określone problemy są zachętą do stawiania pytań o stan obecny regulacji prawnej międzynarodowej migracji oraz możliwości i zagrożenia wynikających z migracji obywateli Ukrainy w kontekście perspektywy integracji z Unią Europejską z uwzględnieniem polskich doświadczeń przystąpienia do Unii Europejskiej i w okresie polskiego członkostwa w Unii.

Cel badania naukowego

Celem artykułu jest zbadanie stanu obecnego i ogólnych trendów migracji obywateli Ukrainy do Polski, a także porównanie ukraińskich i polskich przepisów ustawowych o zatrudnianiu migrantów. Wszystko to w celu analizy polskich doświadczeń służących udoskonaleniu polityki międzynarodowej migracji Ukrainy w kontekście integracji z Unią Europejską.

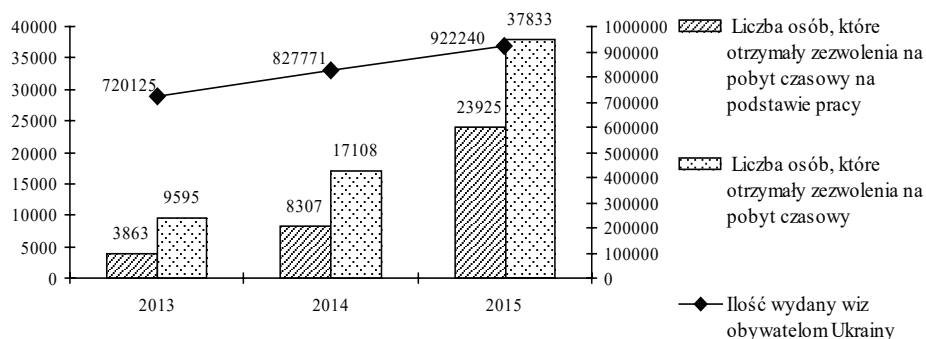
Procesy migracyjne obywateli Ukrainy do Polski: stan obecny oraz ogólne trendy

Od 2008 r. Ukraina należy do głównych dostawców migrantów na świecie. Według danych raportu Banku Światowego o stanie migracji i przepływów pieniężnych kraj ten zajmuje 5. miejsce w świecie wśród państw o największej liczbie emigrantów⁴. Badania Międzynarodowej Organizacji ds. Migracji ukazują, że przepływy pieniężne migrantów do Ukrainy przekraczają wartość inwestycji zagranicznych i pomocy międzynarodowe w ogóle.

Rozprzestrzenianie się zjawiska międzynarodowej migracji zarobkowej na świecie oraz integracja Ukrainy ze światową społecznością stwarzają wstępne warunki do uczestnictwa w międzynarodowych procesach migracyjnych. Problemy demograficzne na Ukrainie, zmniejszenie dochodów budżetowych i wzrost obciążeń emerytalnych wynikają głównie z emigracji ludności zdolnej do pracy, młodych specjalistów. Ponadto intensyfikacja przepływów migracyjnych zmienia strukturę podaży siły roboczej, w szczególności na poziomie edukacyjnym i zawodowym oraz określa poziom przeciętnego wynagrodzenia w regionach najbardziej zaangażowanych w procesy migracyjne.

⁴ Світовий банк оголосив країни-лідери з грошових переказів мігрантів, [Online], dostępne: http://www.bankchart.com.ua/groshovi_perekazi/novini/svitoviy_bank_ogolosiv_krayini_lideri_z_groshovih_perekaziv_migrantiv 12.06.2016, s. 1

Informacja na temat liczebności ukraińskich emigrantów w Polsce prezentowana jest w raportach Urzędu ds. Cudzoziemców. W celu prowadzonego badania wykres 1. zawiera informację o ilości wiz wydanych przez polskie placówki na Ukrainie w latach 2013–2015.

Wykres 1. Liczba osób, które otrzymały zezwolenia na pobyt czasowy w Polsce we współzależności z ilością wiz wydanych przez polskie placówki na Ukrainie w latach 2013–2015

Źródło: opracowano wg danych Urzędu ds. Cudzoziemców⁵.

Analizując przedstawione dane statystyczne, można wysnuć wniosek, że z upływem czasu wzrasta liczba osób podejmujących decyzję o wyjeździe do na pracy do Polski. Należy jednak zauważyć, że zwiększyła się i liczba osób wyjeżdżających do pracy w strukturze liczby osób, które otrzymały zezwolenia na pobyt czasowy z różnych powodów (np.: studia, stosunki rodzinne, narodowość itp.). Badania wykazują tendencję do zwiększenia się liczby osób, które otrzymały zezwolenia na pobyt czasowy na podstawie pracy w ogólnej liczbie osób migrujących do Polski. W 2013 r. taki udział wynosił 40,26%, a w 2015 r. już 63,24%. Zmiany te świadczą o zainteresowaniu Ukraińców polskim rynkiem pracy.

W celu prowadzonego badania wykres 2. zawiera dane o ilości wiz wydanych przez polskie placówki na Ukrainie w latach 2013–2015. Zauważamy więc niektóre zależności – ilość wydanych wiz wzrasta i odpowiednio zwiększa się liczba osób pozostających w Polsce na pobyt czasowy. Warto podkreślić, że według danych Międzynarodowej Organizacji ds. Migracji na Ukrainie ukraińscy pracownicy migrujący osiągnęli wysoki poziom regulacji statusu pobytu i pracy za granicą – około 79% z nich pracuje na podstawie umowy o pracę, a tylko 14% z nich pracuje bez umowy⁶.

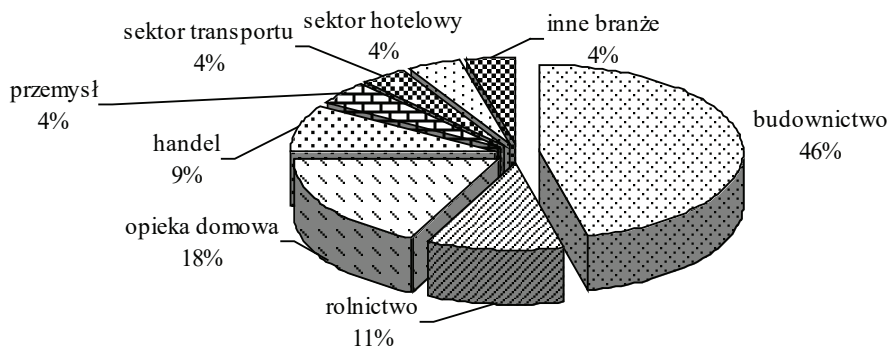
⁵ Raport na temat obywateli Ukrainy (wg stanu na dzień 20 marca 2016 r.), [Online], dostępne: <http://udsc.gov.pl/wp-content/uploads/2014/12/UKRAINA-20.03.2016-r..pdf>, 30.05.2016

⁶ Мiґрація як чинник розвитку в Україні, [Online], dostępne: http://www.iom.org.ua/sites/default/files/mom_migraciya_yak_chynnyk_rozvytku_v_ukrayini.pdf, 22.06.2016

Cechą charakterystyczną ukraińskich pracowników migrujących jest ich wysoki poziom wykształcenia i doświadczenia zawodowego, 37% pracowników migrujących ma wyższe wykształcenie, 41% – wykształcenie średnie lub zawodowe⁷. Co prawda nie jest to podstawowym wskaźnikiem, ponieważ główne sektory zatrudnienia ukraińskich emigrantów to: budownictwo, przemysł, restauracja i biznes hotelowy, opieka domowa i rolnictwo. Ostatnie trzy sektory są bardziej popularne w Unii Europejskiej, podczas gdy handel i transport są bardziej popularne w krajach Wspólnoty Niepodległych Państw.

Na wykresie 2 dokonano analizy danych o branżach zatrudnienia emigrantów z Ukrainy w latach 2010–2012.

Warto nadmienić, że ważną rolę odgrywa wykształcenie emigrantów, bo w większości wypadków wyjeżdżają ludzie wykształceni. Sytuacja ta wywiera negatywny wpływ na rynek pracy kraju emigrantów, nie pozwalając na uzyskanie zwrotowego efektu z inwestycji oświatowych swoich obywateli.

Wykres 2. Branże zatrudnienia ukraińskich emigrantów w latach 2010–2012 w Polsce

Źródło: opracowano wg danych Międzynarodowej Organizacji ds. Migracji na Ukrainie⁸.

Brygida Solga zaznacza, że odpływ młodych i wykształconych Polaków uzasadnia potrzebę uwzględnienia w polityce migracyjnej działań skierowanych do osób powracających z zagranicy⁹. Naszym zdaniem, powinno to posłużyć do stworzenia podstawy efektywnej polityki migracji międzynarodowej Ukrainy. Nie tylko dla opracowania różnych celów, zasad, ustalenia zadań, ale dla realizacji konkretnych działań związanych ze stworzeniem niezbędnych warunków do podjęcia decyzji przez emigrantów po powrocie do kraju pochodzenia.

⁷ Міграція як чинник розвитку в Україні, op. cit.

⁸ Міграція в Україні: факти і цифри, op. cit.

⁹ B. Solga, *Polityka migracyjna jako element polskiej polityki społecznej*, „Wies i Rolnictwo”, nr 3 (168), 2015.

Wyzwania dla Ukrainy w kontekście analizy procesów migracji międzynarodowej w Polsce

Po akcesji Polski do Unii Europejskiej zmieniło się zainteresowanie Polaków przemieszczeniami na rynki dotychczasowych państw członkowskich. Anita Bobrowska nadmienia, że nie wszystkie państwa Wspólnoty Europejskiej podjęły decyzję o otwarciu rynku pracy dla Polaków (zdecydowały się na otwarcie: nowe kraje członkowskie oraz Wielka Brytania, Szwecja, a także Irlandia). Niektóre kraje (i to większość z nich) wprowadziły dla Polski okres przejściowy¹⁰. Renata Nowak-Lewandowska zauważa, że wprowadzenie okresów przejściowych jest wynikiem obaw „starych” krajów Unii Europejskiej przed masowym napływem imigrantów na ich rynki pracy, jak również przed nadmiernym przeciążeniem ich systemów świadczeń socjalnych oraz niezadowoleniem ze strony związków zawodowych¹¹.

Z powyższych rozważań wynika, że po kilku latach członkostwa w Polsce widoczna była dynamika spadku liczby emigrantów do Unii Europejskiej. Zmiany te spowodowały pozytywny wpływ na funkcjonowanie rynku pracy w kraju.

Oczywiście, że takich zmian nie byłoby bez rozwoju gospodarki narodowej, ponieważ jeżeli kraj nie stosuje reform strukturalnych, w tym przede wszystkim w zakresie finansów publicznych, systemu społecznego i poprawy warunków dla prowadzenia działalności gospodarczej, problem migracji będzie narastał. Najważniejsze korzyści migracji międzynarodowej będzie można zauważyć dopiero po powrocie osób z emigracji.

Jeśli więc na Ukrainie nie zostanie stworzona alternatywa dla wyjazdów za pracę lub do powrotu z emigracji, coraz trudniej będzie utrzymać ludzi w kraju ojczystym. Oprócz prowadzenia reform na Ukrainie warto także uwzględnić pytania dotyczące regulacji prawnej emigrantów i w kontekście procesów eurointegracyjnych wyrównać możliwe istniejące luki w ustawodawstwie narodowym i międzynarodowym. W tym celu przeprowadzimy analizę krajowych i międzynarodowych przepisów prawnych o zatrudnianiu Ukraińców za granicą.

Ukraińskie i polskie przepisy ustawowe o zatrudnianiu Ukraińców za granicą: analiza i porównanie

W wyniku liberalizacji reżimu wizowego z Unią Europejską i podpisania umowy stowarzyszeniowej pomiędzy Unią Europejską a ustawodawstwo Ukrainy podlega zmianom i udoskonaleniu. Zgodnie z Planem działań na rzecz liberalizacji reżimu wizowego Unii Europejskiej dla Ukrainy, zamieszczonym na stronie internetowej

¹⁰ A. Bobrowska, *Migracje Polaków po przystąpieniu do Unii Europejskiej*, Colloquium Wydziału Nauk Humanistycznych i Społecznych, Kwartalnik, 2/2013.

¹¹ R. Nowak-Lewandowska, op. cit.

rządu, Ukraina zobowiązuje się w zakresie zarządzania migracją spełnić pewne warunki (§ 2.2.2)¹².

Na danym etapie niektóre warunki są już spełnione (np.: przyjęto Ustawę o zewnętrznej migracji zarobkowej w 2015 r., zatwierdzony Projekt Strategii Państwowej Polityki Migracyjnej Ukrainy do 2025 r.). Natomiast istnieje jeszcze szereg problemów do rozwiązania; będą one przeanalizowane niżej. Tabela 1 zawiera dane o wykonaniu Planu działań na rzecz liberalizacji reżimu wizowego Unii Europejskiej dla Ukrainy w zakresie pytań dotyczących zarządzania migracją.

Biorąc pod uwagę obecną sytuację, przy analizie danych tabeli 2 wnioskujemy, że w zakresie doskonalenia polityki migracyjnej na Ukrainie podjęto działania prowadzące do uzgodnienia norm prawa krajowego i międzynarodowego. Należy jednak zauważyć, że już na danym etapie implementacji ustawodawstwa w zakresie polityki migracji pojawiają się sprzeczności. Na przykład ukraińscy prawnicy i ekonomiści zwracają uwagę na niedoskonałości i nieprawidłowości Ustawy o zewnętrznej migracji zarobkowej przyjętej w 2015 r., dotyczące definiowania aparatu pojęciowego, ogólnego teoretycznego charakteru bez uwzględnienia rozważań na temat nielegalnej migracji zarobkowej, ochrony uchodźców itp. Ta ustawa określa podstawę prawną i organizacyjną regulacji państwowej migracji pracy i ochrony socjalnej obywateli Ukrainy za granicą (pracownicy migrujący) i ich rodzin.

Tabela 1. Wykonanie Planu działań na rzecz liberalizacji reżimu wizowego Unii Europejskiej dla Ukrainy w zakresie pytań dotyczących zarządzania migracją¹³

Warunki	ZARZĄDZANIE MIGRACJĄ		
Wyniki			
<i>Ustawodawstwo i zasady polityczne</i>	Ustawodawstwo w zakresie polityki migracyjnej	Opracowanie Strategii narodowej zarządzania migracją i Planu działań w zakresie realizacji polityki migracyjnej	Mechanizm monitorowania przepływów migracyjnych i utworzenie jednostek odpowiedzialnych za jego funkcjonowanie
↓	→		
Wyniki działań na rzecz wykonania warunków	Ustawa o zewnętrznej migracji zarobkowej w 2015 r.	Projekt Strategii Państwowej Polityki Migracyjnej Ukrainy do 2025 r.	Ustawa o Jedynym Państwowym Rejestrze Demograficznym i dokumentach potwierdzających obywatelstwo Ukrainy, tożsamość osoby lub jej specjalny status

Źródło: opracowanie własne na podstawie analizy ustawodawstwa Ukrainy.

¹² План дій щодо лібералізації ЄС візового режиму для України, [Online], dostępne: http://www.kmu.gov.ua/control/publish/article?art_id=244813273, 22.06.2016.

¹³ Kierunek działań zgodnie z Planem działań na rzecz liberalizacji reżimu wizowego UE dla Ukrainy.

Projekt Strategii Państwowej Polityki Migracyjnej Ukrainy do 2025 r. zawiera określenie celów niezbędnych do wykonania podczas procesu eurointegracji w zakresie: 1) migracji i mobilności mieszkańców Ukrainy; 2) legalnej migracji do Ukrainy; 3) zapobiegania nielegalnej migracji; 4) ochrony międzynarodowej.

Mechanizm monitorowania przepływów migracyjnych rozwija się na podstawie Ustawy o Jednym Państwowym Rejestrze Demograficznym i dokumentach potwierdzających obywatelstwo Ukrainy, tożsamość osoby lub jej specjalny status. Pomimo że dana Ustawa zawiera niezgodności z Rozporządzeniem Rady nr 1612/68 z dnia 15 października 1968 r. w sprawie swobodnego przepływu pracowników wewnątrz Wspólnoty, wnosi ona pozytywny wkład do rozwoju polityki migracyjnej Ukrainy. Przede wszystkim komplikuje to porównania na poziomie międzynarodowym pytań związanych z definiowaniem znaczenia terminów, różnicą zbioru danych do opracowania informacji statystycznej. Okazuje się bowiem, że Jedyny Państwowy Rejestr Demograficzny jest tworzony przede wszystkim jako baza dokumentów, a nie źródło informacji statystycznych dotyczących migracji ludności.

W sprawach dotyczących tworzenia jednostek odpowiedzialnych za funkcjonowanie mechanizmu monitorowania przepływów migracyjnych stwierdza się, że na Ukrainie wyodrębniono w strukturze instytucji państwowych Państwową Służbę Migracyjną realizującą politykę państwa w zakresie migracji.

Stworzenie takiej jednostki jest pozytywnym krokiem w kierunku łączenia uprawnień w zakresie zagadnień regulowania migracji zarobkowej pod jednym zarządem, ale poprzednio ustalony zakres zadań, które będzie spełniać Państwowa Służba Migracyjna, wskazuje na to, że w ramach jego funkcji mieszczą się głównie kwestie kontroli imigracji i wyrobienie paszportów zagranicznych dla obywateli Ukrainy. Wówczas migracja zarobkowa jest poza zakresem odpowiedzialności jednostki.

Oprócz tego celowe do rozpatrzenia przez utworzoną jednostkę jest pytanie o poprawę systemu ubezpieczeń społecznych i emerytalnych, które odnoszą się również do pracowników wyjeżdżających za granicę w celu zatrudnienia. W tej sprawie Państwowa Służba Migracyjna powinna ustalić efektywną komunikację z Funduszem Emerytalnym, żeby uregulować pytania przeniesienia zapisu emerytalnego otrzymanego w czasie pracy za granicą.

Poza wymienionymi powyżej zmianami w ustawodawstwie Ukrainy umowa stowarzyszeniowa pomiędzy Unią Europejską a Ukrainą zawiera także pytania związane z polityką migracji państwa¹⁴. Artykuł 16 o współpracy w zakresie migracji, azyłu i zarządzania granicami umowy stowarzyszeniowej ustala kierunki współpracy uzasadnione na wymienionych w umowie zagadnieniach.

¹⁴ Układ o stowarzyszeniu między Unią Europejską i jej państwami członkowskimi, z jednej strony, a Ukrainą, z drugiej strony (29.05.2014). Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej, L 161/3, [Online], dostępne: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?qid=1406189413088&uri=CELEX:22014A0529%2801%29>, 22.06.2016.

Na Ukrainie na niskim poziomie znajduje się system ustawodawstwa dotyczący regulacji praw i obowiązków imigrantów. Zwracamy zwłaszcza uwagę na Ustawę o statusie prawnym cudzoziemców i bezpieczeństwa oraz Ustawę o uchodźcach i osobach potrzebujących dodatkowej lub czasowej ochrony. W tych aktach prawnych ustalono pytania dotyczące regulacji pobytu na Ukrainie i kolejności wjazdu na Ukrainę i wyjazdu z Ukrainy cudzoziemców i bezpieczeństwa oraz stosunków społecznych w zakresie uznania cudzoziemca za uchodźcę, osobę potrzebującą dodatkowej lub czasowej ochrony na Ukrainie.

Badania wykazują, że ustawodawstwo w zakresie migracji międzynarodowej na Ukrainie ma jeszcze dużo działań do podjęcia i realizacji oraz potrzebuje wsparcia instytucjonalnego.

W celu prowadzonego badania przeanalizujemy ustawodawstwo Polski w zakresie polityki migracji międzynarodowej. Najpierw warto zauważyć, że w Polsce polityka migracji jest elementem polityki społecznej. W latach 90. na tle zmian politycznych rozwój migracji międzynarodowej odbył się w sferze otwarcia krajowego rynku pracy dla cudzoziemców oraz poprzez zwiększenie udziału polskich pracowników na zagranicznych rynkach pracy. Wraz z takimi zmianami nastąpiły też zmiany ustawodawstwa (Ustawa z dnia 29 listopada 1990 r. o paszportach, Ustawa z dnia 29 grudnia 1989 r. o zatrudnieniu, Ustawa z 14 grudnia 1994 r. o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu, Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy). Jak zauważają polscy badacze, Joanna Korczyńska i Piotr Kaźmierkiewicz, przepisy tych ustaw dawały również możliwość zaliczania okresu zatrudnienia pracowników polskich w innych krajach i u pracodawcy zagranicznego do okresów uprawniających do świadczeń ze stosunku pracy i zabezpieczenia społecznego¹⁵.

Naszym zdaniem, jest to ważny etap rozwoju społecznego, ustalający niezbędne zasady i zadania prowadzenia międzynarodowej polityki migracji, ponieważ w Polsce ukształtowany został system ustawodawstwa dotyczący imigrantów zarobkowych. Do aktów prawnych mających duże znaczenie w tym zakresie należą: 1) Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej; 2) Ustawa z dnia 14 lipca 2006 r. o wjeździe na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, pobycie oraz wyjeździe z tego terytorium obywateli państw członkowskich Unii Europejskiej i członków ich rodzin; 3) Ustawa z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach.

Oprócz skształtowanego ustawodawstwa w zakresie migracji międzynarodowej, w Polsce rozwinięty został system regulacji praw imigrantów zarobkowych pozostających w kraju na okres dłuższy niż 1 rok. Osoby podejmujące decyzję o pozostaniu w kraju w celu zatrudnienia na umowach o pracę mogą ubiegać się o zezwolenie na pobyt do 3 lat.

Można stwierdzić, że polityka migracyjna w Polsce została skonstruowana w sposób ułatwiający pobyt imigrantom w kraju i skierowana na potrzeby emigrantów. Można

¹⁵ J. Korczyńska, P. Kaźmierkiewicz, *Regulacja migracji zarobkowej – wyzwania dla Ukrainy w kontekście polskich doświadczeń. Doświadczenia Polski po roku 1989 jako kraju wysyłającego i przyjmującego pracowników: lekcje dla polityki Ukrainy*, Warszawa 2005.

to uwzględnić jako jeden z kierunków doskonalenia polityki migracyjnej na Ukrainie. Istniejący system ustawodawstwa ukraińskiego wymaga zmian w kierunku ułatwienia pobytu imigrantów w kraju i stworzenia warunków powrotu emigrantów do kraju ojczystego po migracji zarobkowej.

Analizując przebieg procesu przystąpienia Ukrainy do Unii Europejskiej, można dojść do wniosku, że w trakcie przeprowadzania reform w zakresie zarządzania migracją polityka migracji międzynarodowej Ukrainy nabiera bardziej konstruktywnej i praktycznie uzasadnionej treści. Mówiąc o wynikach spełnienia warunków Unii Europejskiej, zwracamy uwagę na pozytywne rozwiązanie zagadnień prawnych i instytucyjnych w zakresie migracji: przyjęcie i aktualizację nowego ustawodawstwa w zakresie międzynarodowej migracji zarobkowej, utworzenie poszczególnych instytutów, udział w Międzynarodowej Organizacji ds. Migracji itd.

Podsumowanie **– polityka migracji międzynarodowej:** **polskie doświadczenia przydatne dla Ukrainy**

Wnioskując na podstawie przeprowadzonego badania, możemy przedstawić prognozy rozwoju w zakresie wpływu procesów emigracyjnych na ukraiński rynek pracy. Wyjazdy emigrantów w celu podjęcia pracy w obcych krajach niosą ze sobą pozytywne skutki dla gospodarki i społeczeństwa kraju ojczystego.

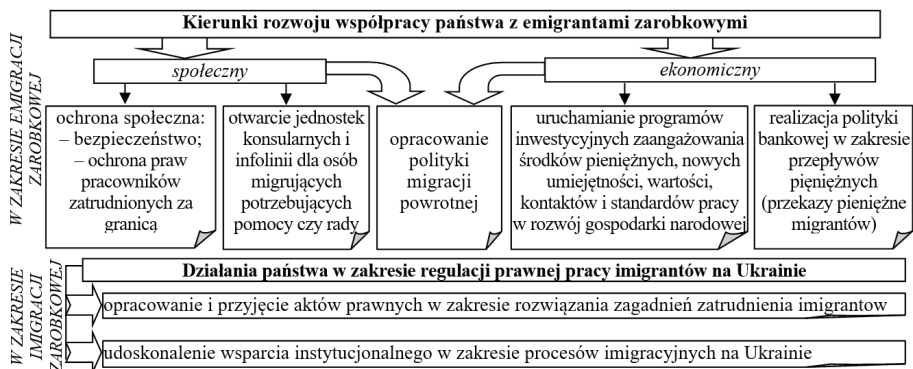
Uzyskanie pozytywnego wpływu procesów migracyjnych powinno mieć podstawę prawną opracowaną i zatwierdzoną przez odpowiednie organy prawne. W tym celu przeanalizowano ukraińskie i polskie przepisy ustawowe o zatrudnianiu Ukraińców za granicą. Ustawodawstwo w zakresie migracji opiera się na realizacji polityki migracyjnej.

Jednym z zadań polityki migracji międzynarodowej Ukrainy powinno być niedopuszczenie zmiany migracji zarobkowej w osiedleńczą. Polityka migracyjna powinna być elementem polityki społecznej. Na wykresie 3 przedstawiono system doskonalenia międzynarodowej polityki migracji zarobkowej Ukrainy w kontekście badań doświadczeń polskich oraz integracji z Unią Europejską.

Zaproponowany system emigracji zarobkowej zawiera społeczny i ekonomiczny kierunek rozwoju współpracy państwa z emigrantami zarobkowymi. W ogólnym aspekcie niezbędne jest też opracowanie polityki migracji powrotnej, zawierającej rozwiązania zagadnień dotyczących procesów migracji międzynarodowej.

Z perspektywy obecnej sytuacji migracyjnej na Ukrainie niezbędne jest podejmowanie działań w kierunku ożywienia gospodarki – po to, by kraj miał możliwość uzyskać wszystkie zalety charakteryzujące emigrację zarobkową ludności.

MIĘDZYNARODOWA MIGRACJA ZAROBKOWA: POLSKIE DOŚWIADCZENIA DLA UKRAINY
W KONTEKŚCIE INTEGRACJI Z UNIĄ EUROPEJSKĄ

Wykres 3. System udoskonalenia międzynarodowej polityki migracji zarobkowej Ukrainy w kontekście doświadczeń polskich oraz integracji z Unią Europejską

Źródło: opracowanie własne.

Możemy więc wymienić następujące perspektywy dla Ukraińców po przystąpieniu do Unii Europejskiej i otwarciu granic Schengen: 1) zwiększone możliwości przekraczania granic dla obywateli Ukrainy – zniesienie obowiązku wizowego dla wyjeżdżających; 2) zmiany skali, form i kierunków migracji zarobkowej. We współczesnych warunkach rozwoju państwa dominują wyjazdy do krajów byłego ZSRR (Rosja, Białoruś) i sąsiednich krajów zachodnich (Polska, Czechy, Węgry); 3) zmniejszenie stopy bezrobocia, zwiększenie poziomu życia obywateli oraz zdobycie doświadczenia zawodowego i polepszenie kultury społeczeństwa demokratycznego.

BIBLIOGRAFIA

Najważniejsze dokumenty

Raport na temat obywateli Ukrainy (wg stanu na dzień 20 marca 2016 r.), [Online], dostępne: <http://udsc.gov.pl/wp-content/uploads/2014/12/UKRAINA-20.03.2016-r.pdf>, 30.05.2016.

Układ o stowarzyszeniu między Unią Europejską i jej państwami członkowskimi, z jednej strony, a Ukrainą, z drugiej strony (29.05.2014). Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej, L 161/3, [Online], dostępne: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?qid=1406189413088&uri=CELEX:22014A0529%2801%29>, 22.06.2016.

План дій щодо лібералізації ЄС візового режиму для України, [Online], dostępne: http://www.kmu.gov.ua/control/publish/article?art_id=244813273, 22.06.2016.

Druki zwarte

Migracja w Ukrainie: fakty i cyfry, 2013, [Online], dostępne: <http://www.slideshare.net/ssuser344b2c/ukr-ff-f>, 12.06.2016.

Migracja як чинник розвитку в Україні, [Online], dostępne: http://www.iom.org.ua/sites/default/files/mom_migraciya_yak_chynnyk_rozvytku_v_ukrayini.pdf, 22.06.2016.

Світовий банк оголосив країни-лідери з грошових переказів мігрантів, [Online], dostępne: http://www.bankchart.com.ua/groshovi_perekazi/novini/svitoviy_bank_ogolosiv_krayini_lideri_z_groshovih_perekaziv_migrantiv 12.06.2016.

Najważniejsze artykuły

Bobrowska A., *Migracje Polaków po przystąpieniu do Unii Europejskiej*, Colloquium Wydziału Nauk Humanistycznych i Społecznych, Kwartalnik, 2/2013.

Korczyńska J., Kaźmierkiewicz P., *Regulacja migracji zarobkowej – wyzwania dla Ukrainy w kontekście polskich doświadczeń. Doświadczenia Polski po roku 1989 jako kraju wysyłającego i przyjmującego pracowników: lekcje dla polityki Ukrainy*, Warszawa 2005.

Nowak-Lewandowska R., *Migracje Polaków w dobie rozszerzenia Unii Europejskiej*, [w:] D. Kopycińska (red. nauk.), *Konkurencyjność rynku pracy i jego podmiotów*, Szczecin 2005.

Solga B., *Polityka migracyjna jako element polskiej polityki społecznej*, „Wies i Rolnictwo”, nr 3 (168), 2015.

Afiliacje / Affiliations

PIOTR KOLMANN

Opis: nauczyciel akademicki w Zakładzie Systemów Bezpieczeństwa Wewnętrznego Katedry Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Wydziału Inżynierii Bezpieczeństwa Cywilnego Szkoły Głównej Służby Pożarniczej w Warszawie

Zainteresowania badawcze: ochrona ludności, cybernetyka, edukacja dla bezpieczeństwa.

Dorobek naukowy: około 20 opublikowanych materiałów w formie artykułów lub rozdziałów.

RAFAŁ MOCZYDŁOWSKI

Opis: stopień magistra uzyskany na Wojskowej Akademii Technicznej na kierunku bezpieczeństwo narodowe, studia magisterskie ukończone z wyróżnieniem, doktorant II roku WAT w dyscyplinie nauki o bezpieczeństwie.

Zainteresowania badawcze: Unia Europejska, europejski system bezpieczeństwa, bezpieczeństwo europejskie, migracje, współpraca międzynarodowa.

Dorobek naukowy: 2 artykuły naukowe w materiałach pokonferencyjnych.

KATERYNA ROMANCHUK

Opis: doktor habilitowany, kierownik Katedry Międzynarodowych Stosunków Gospodarczych na Żytomierskim Państwowym Uniwersytecie Technologicznym (Ukraina).

Zainteresowania badawcze: zagraniczna działalność gospodarcza, INKOTERMS, MSR/MSSF.

Dorobek naukowy: autorka 3 artykułów naukowych.

KATERYNA SHYMANSKA

Opis: doktor, docent Katedry Międzynarodowych Stosunków Gospodarczych na Żytomierskim Państwowym Uniwersytecie Technologicznym (Ukraina).

Zainteresowania badawcze: migracja, migracje międzynarodowe, migracja zarobkowa, emigracja, imigracja.

Dorobek naukowy: autorka 6 artykułów naukowych.

VALENTYNA KSENDZUK

Opis: doktor, adiunkt Katedry Międzynarodowych Stosunków Gospodarczych na Żytomierskim Państwowym Uniwersytecie Technologicznym (Ukraina).

Zainteresowania badawcze: ryzyko walutowe, handel zagraniczny, organizacje międzynarodowe.

Dorobek naukowy: autorka 4 artykułów naukowych.

BARTOSZ SZCZEPANIAK

Opis: absolwent stosunków międzynarodowych na Wydziale Politologii i Studiów Międzynarodowych Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu. Doktorant nauk o polityce na Uniwersytecie Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy.

Zainteresowania badawcze: Arabska Wiosna, kraje neutralne na arenie międzynarodowej, relacje NATO-Skandynawia, polityka zagraniczna Unii Europejskiej.

Dorobek naukowy: kilka artykułów naukowych oraz monografia.

Dodatkowe osiągnięcia: członek Polskiego Towarzystwa Nauk Politycznych, a także Inicjatyw Doktorantów Nauk o Polityce na Uniwersytecie Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy.

Abstrakty / Abstracts

DR HAB. KATERYNA ROMANCHUK,
DR KATERYNA SHYMANSKA,
DR VALENTYNA KSENDZUK

Międzynarodowa migracja zarobkowa: polskie doświadczenia dla Ukrainy w kontekście integracji z Unią Europejską

W artykule rozpatrzono migrację obywateli Ukrainy do Polski i wyprowadzono wnioski, według których emigracja ludności ma pozytywny wpływ na rozwój społeczno-gospodarczy, pod warunkiem, że państwo prowadzi aktywną politykę migracyjną. Uzasadniono konieczność udoskonalenia ukraińskiej polityki migracyjnej w zakresie udoskonalenia: kierunków rozwoju współpracy państwa z emigrantami zarobkowymi i regulacji prawnej pracy imigrantów na Ukrainie. Zaproponowano system udoskonalenia międzynarodowej polityki migracji zarobkowej Ukrainy w kontekście doświadczeń polskich oraz integracji z Unią Europejską.

International economic migration: the experience of Poland for the Ukraine in the context of the integration with the European Union

The article deals with the issue of the migration of the citizens of Ukraine to Poland and presents the conclusions that the emigration positively influences the social and economic development, providing that the State has an active immigration policy. It has been justified that there is a necessity of improving the Ukrainian migration policy in the scope of improvement of the development of the directions of the cooperation between the State and the economic emigrants, as well as the legal regulations of the labour of the emigrants in Ukraine. A system of the improvement of the international economic migration policy of Ukraine in the context of Poland's experience and the integration with the European Union has been suggested here.

MGR RAFAŁ MOCZYDŁOWSKI

Kryzys systemowy i bezpieczeństwo w Unii Europejskiej

Celem artykułu jest analiza aktualnej sytuacji politycznej, w jakiej znalazła się Unia Europejska. Cel ten realizowany jest poprzez analizę dostępnej literatury, analizę dyskursu, analizę dostępnych badań opinii publicznej. Hipoteza przyjęta na potrzeby

artykułu brzmiała: „Kryzysy, jakich doświadczyła Unia w ciągu poprzednich kilku lat, spowodowały powstanie kryzysu systemowego, który zburzył zaufanie do tego projektu integracyjnego, co w efekcie zmniejszyło zdolności UE do zapewniania bezpieczeństwa państwom członkowskim”. W toku przeprowadzonych analiz hipoteza została potwierdzona.

Systemic crisis and the safety in the European Union

The aim of the article is an analysis of the current political situation of the European Union. This aim is implemented through the analysis of the existing literature, the analysis of the discourse, as well as the analysis of the public opinion research. The hypothesis of the article is: the crises faced by the European Union in the last years caused the creation of the system crisis, which betrayed the trust in the integration process, and as a result the European Union has reduced its abilities to ensure the security of the Member States. The analyses conducted have proved the hypothesis.

MGR INŻ. PIOTR KOLMANN

Unia Europejska – wybrane zagadnienia kreowania bezpieczeństwa

Unia Europejska jest niewątpliwie jednym z najistotniejszych związków polityczno-gospodarczych na świecie, kumulującym i integrującym potęgę poszczególnych państw członkowskich. Dzisiejsze międzynarodowe uwarunkowania bezpieczeństwa – pełne szans, wyzwań i zagrożeń – wymagają od Unii Europejskiej nieustannych zmian i adaptacji w celu utrzymania efektywności podejmowanych działań. Nacechowane niepewnością, nieprzewidywalnością środowisko bezpieczeństwa determinuje wagę tego, jak istotne jest stałe redefiniowanie kierunków zmian zachodzących w ramach Unii, co pozwala na uwzględnienie aktualnych – dynamicznie zmieniających się – warunków bezpieczeństwa. Przez ćwierćwiecze istnienia wielokrotnie obnażona została rola i znaczenie Unii Europejskiej w utrzymaniu ładu międzynarodowego w XXI w.

Selected issues of security creation of the European Union

The European Union is surely one of the most essential political and economic unions in the world, accumulating and integrating the power of the individual Member States. Today's international circumstances of security – full of chances, challenges and threats – require constant changes and adaptation in order to maintain the effectiveness of the action taken. The security environment based on insecurity and unpredictability determines how important it is to constantly define the directions of changes taken place in the Union, which will allow for taking into considerations current – dynamically changing – circumstances of security. The role and meaning of the EU in the aspect of maintaining the international governance in the 21st century have been shown many times for a quarter century of its existence.

Punkty Informacji Europejskiej Europe Direct w Polsce 2018

EUROPE DIRECT - KRAKÓW
ul. Warszawska 24, 31-155 Kraków
europedirect-krakow@transfer.edu.pl
+48126282681
www.europe-direct-krakow.pl

EUROPE DIRECT - RZESZÓW
ul. H. Sucharskiego 2, 35-225 Rzeszów
europedirect-rzeszow@wsiz.rzeszow.pl
+48178661111
www.europe-direct.rzeszow.pl

EUROPE DIRECT - ŁÓDŹ
ul. Sienkiewicza 55, 90-009 Łódź
europedirectlodz@newtechlodz.com
+48605420320
europedirect-lodz.pl

EUROPE DIRECT - RYBNIK
ul. Żużłowa 71, 44-200 Rybnik
europedirect-rybnik@europedirect-rybnik.pl
+48781408997
europedirect-rybnik.pl

EUROPE DIRECT - SŁUPSK
ul. Partyzantów 31A, 76-200 Słupsk
europedirect-slupsk@bgsw.pl
+48794725448
europedirect-slupsk.pl

EUROPE DIRECT - BIAŁYSTOK
ul. Brukowa 28 lok. 8, 15-889 Białystok
punkt@ed.bialystok.pl
+48857442443
ed.bialystok.pl

EUROPE DIRECT - GDAŃSK
ul. Jaškowa Dolina 7, 80-252 Gdańsk
europedirect-gdansk@morena.org.pl
+48583444111
www.europedirect-gdansk.morena.org.pl

EUROPE DIRECT - OPOLE
ul. Krakowska 38, 45-075 Opole
europedirect-opole@ocrg.opolskie.pl
+48774033641
www.europe-direct.ocrg.opolskie.pl

EUROPE DIRECT - PIOTRKÓW TRYBUNALSKI
ul. Dąbrowskiego 20, 97-300 Piotrków Trybunalski
europedirect-piotrkow@piotrkow.info.pl
+48446497662
www.europe-direct.piotrkow.info.pl

EUROPE DIRECT - POZNAŃ
al. Niepodległości 2, 61-874 Poznań
europedirect-poznan@irpoznan.com.pl
+48618521670
www.europe-direct.poznan.pl

EUROPE DIRECT - SZCZECIN
pl. Kilińskiego 3, pok. 251, 71-414 Szczecin
europedirect-szczecin@wzp.pl
+48914211261
www.europedirect-szczecin.eu

EUROPE DIRECT - TORUŃ
ul. Grunwaldzka 25b, 87-100 Toruń
europedirect-torun@byd.pl
+48574767875
www.europedirect-torun.byd.pl

EUROPE DIRECT - WARSZAWA
pl. Defilad 1, 00-901 Warszawa
europedirect-warszawa@um.warszawa.pl
+48224430969
www.europedirect.um.warszawa.pl

EUROPE DIRECT - WROCŁAW
ul. Legnicka 65, 54-206 Wrocław
europedirect-wroclaw@europedirect-wroclaw.pl
+48717237351
www.europedirect-wroclaw.pl

EUROPE DIRECT - ZIELONA GÓRA
ul. Podgórna 7, 65-057 Zielona Góra
europedirect-zielonagora@lubuskie.uw.gov.pl
+48684527144
www.europedirect-zielonagora.lubuskie.uw.gov.pl

EUROPE DIRECT - DZIERZGÓŃ
ul. Wojska Polskiego 3, 82-440 Dzierzgoń
europedirect-dzierzgon@dzierzgon.com.pl
+48552760037
www.europedirect-dzierzgon.com

EUROPE DIRECT - KOŁOBRZEG
ul. Ratuszowa 13, 78-100 Kołobrzeg
europedirect-kolobrzeg@kolobrzeg.eu
+48943551533
www.europe-direct.kolobrzeg.eu

EUROPE DIRECT - OSTROŁĘKA
ul. Baśniowa 14, 07-410 Ostrołęka
europedirect-ostroleka@europedirect-ostroleka.pl
+48608487333
www.europedirect-ostroleka.pl

EUROPE DIRECT - BYDGOSZCZ
ul. Garbary 2, 85-229 Bydgoszcz
europedirect-bydgoszcz@byd.pl
+48525670018
www.europedirect-bydgoszcz.byd.pl

EUROPE DIRECT - KATOWICE
ul. Kościuszki 6, 40-049 Katowice
europedirect-katowice@europedirect-katowice.pl
+48327021164
www.europedirect-katowice.pl

EUROPE DIRECT - KIELCE
ul. Warszawska 25, lok. 4, 25-512 Kielce
europedirect-kielce@wp.pl
+48413445001
www.europedirect-kielce.szpp.eu

EUROPE DIRECT - LUBLIN
ul. T. Zana 38, 20-601 Lublin
europedirect-lublin@europe-direct.lublin.pl
+48511403171
www.europe-direct.lublin.pl

EUROPE DIRECT - OLECKO
al. Zwycięstwa 10, 19-400 Olecko
europedirect-olecko@europedirect-olecko.pl
+48876210583
www.europedirect-olecko.pl

EUROPE DIRECT - OLSZTYN
ul. Towarowa 1, 10-416 Olsztyn
europedirect-olsztyn@europedirect-olsztyn.pl
+48895354843
www.europedirect-olsztyn.pl

